

PTÁCI

Systematické zařazení ptáků

Podkmen: obratlovci

třídy: paryby

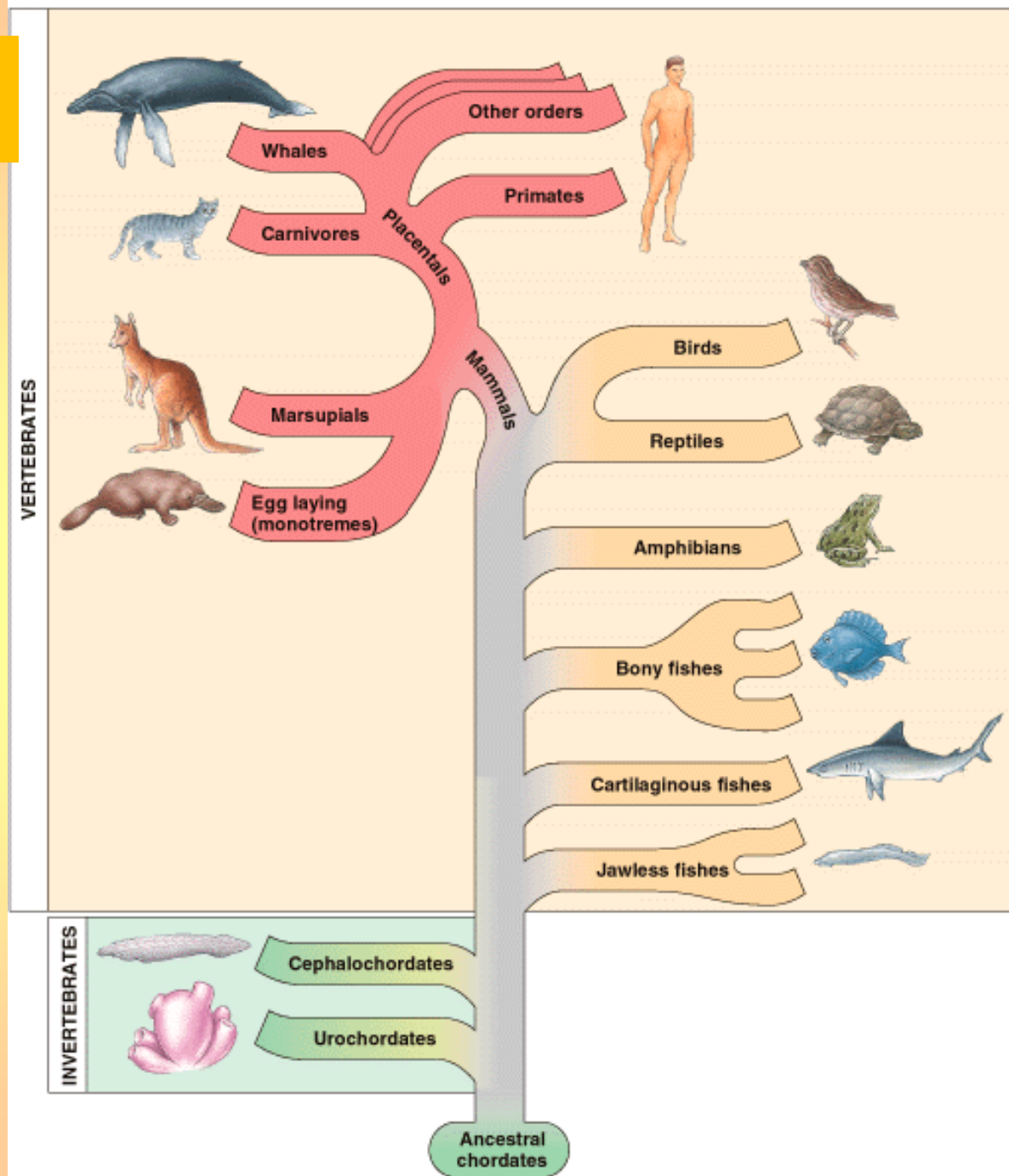
ryby

obojživelníci

plazi

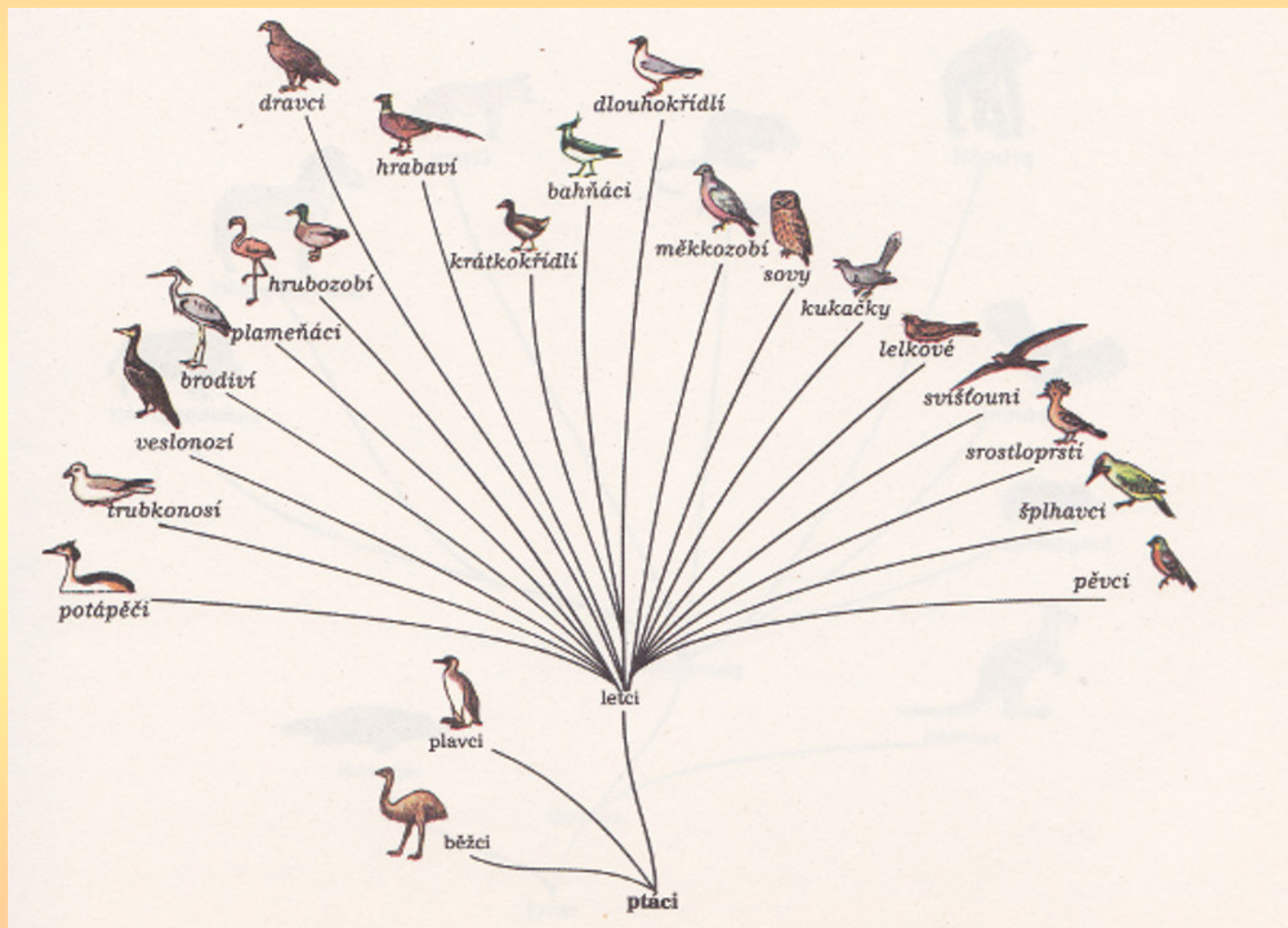
ptáci

savci

Rozdělení ptáků do řádů

Letci
Plavci
Běžci

Historický vývoj

- největší rozvoj v druhohorách
- vyvinuly se **z plazů** (ptakoještěři)
- dokládá otisk praptáka **Archeropteryxe**

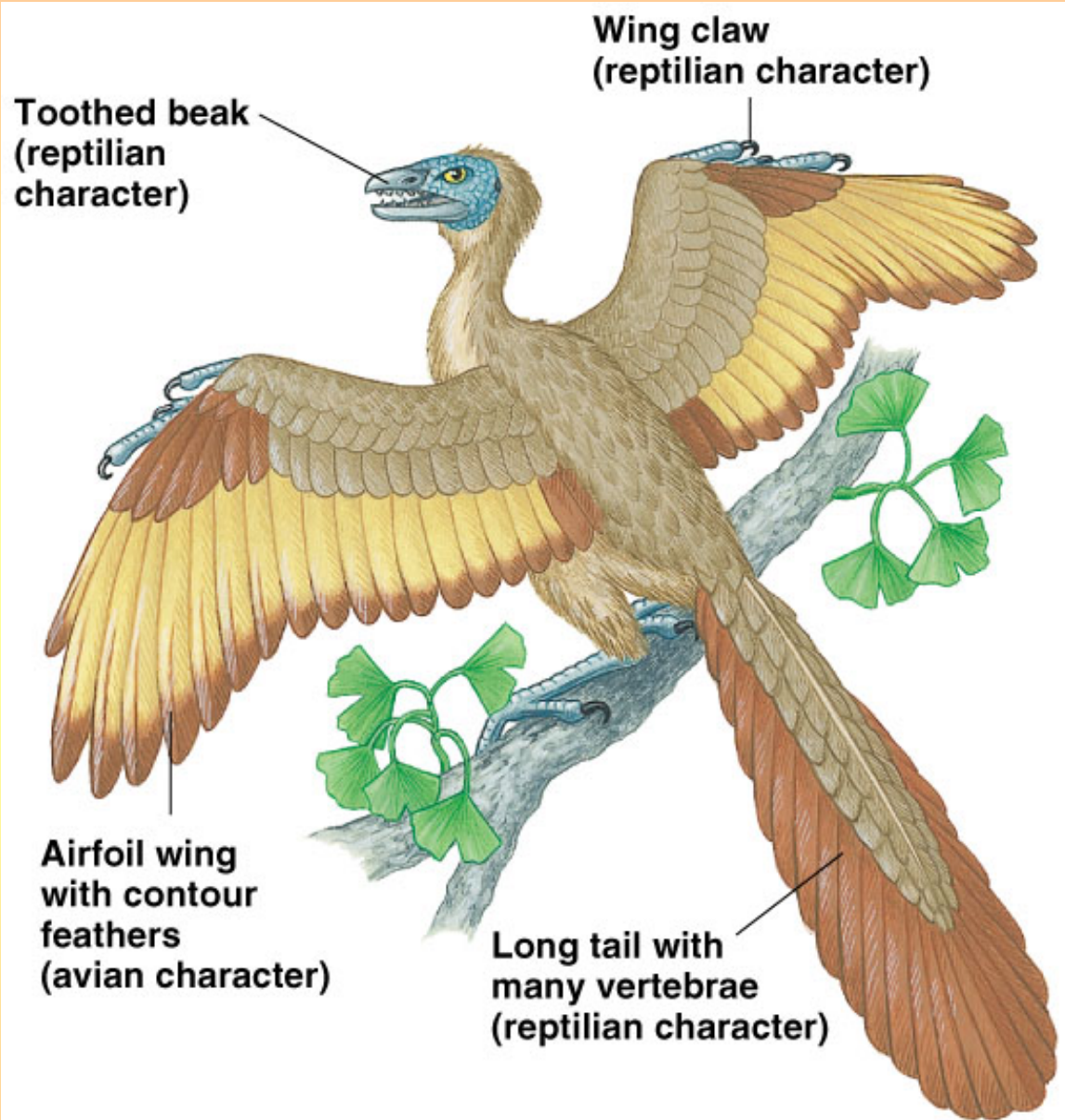
Archaeopteryx

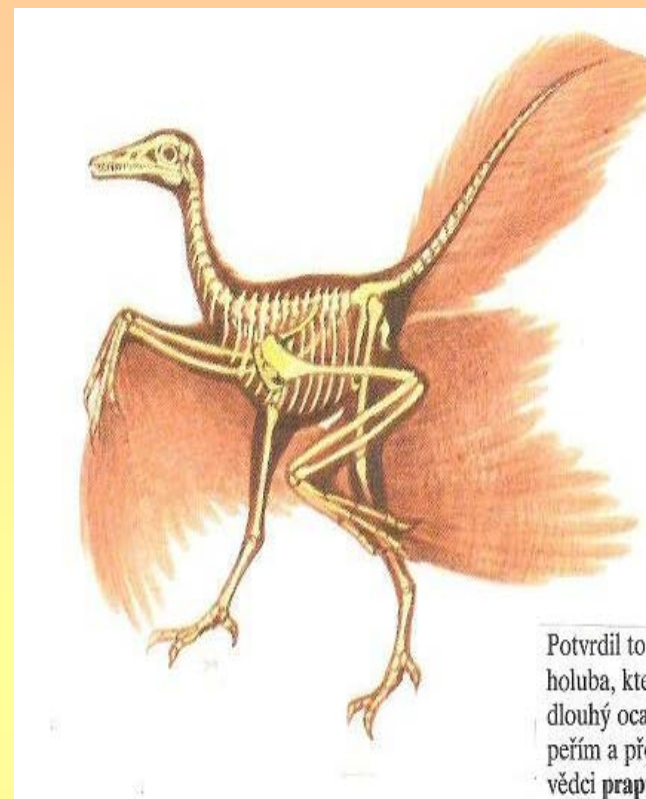
- ✓ velikost holuba
- ✓ znaky plazů: ozubené čelisti, plné kosti, dlouhý „plazí“ ocas, na křídlech 3 volné prsty s drápy, kost prsní bez hřebenu pro uchycení létacích svalů
- ✓ znaky ptáků: peří, křídla, zobák, let ale jen na krátké vzdálenosti

Copyright © Pearson Education, Inc., publishing as Benjamin Cummings.

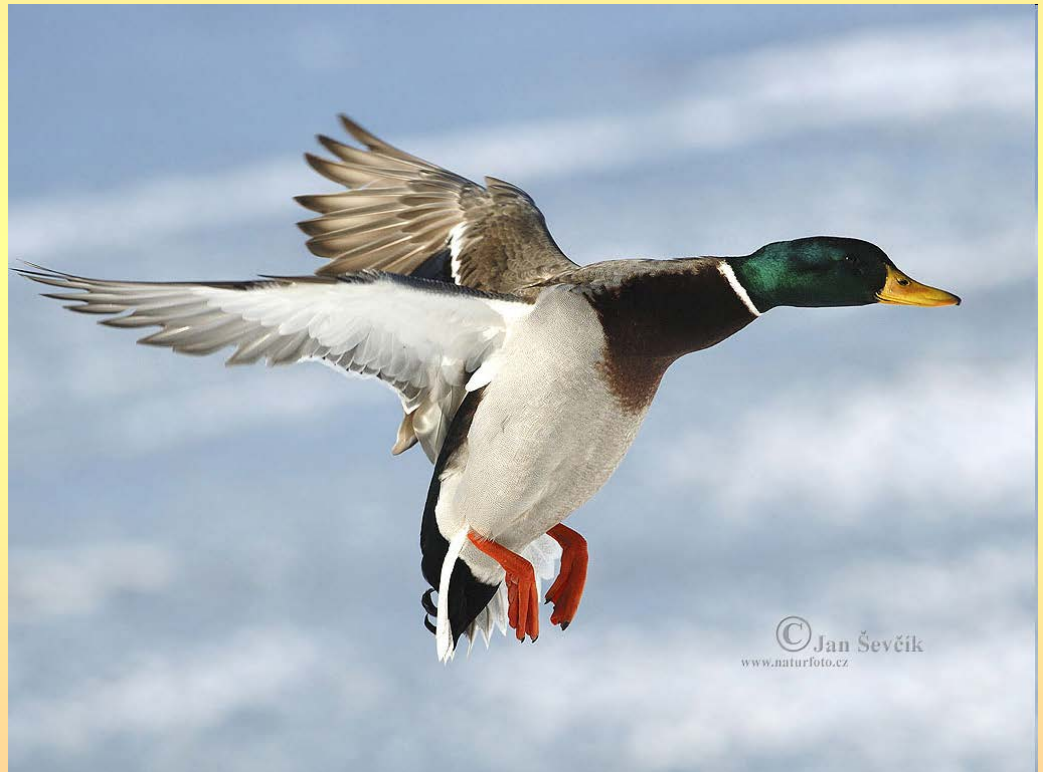

pteranodont

Obecná charakteristika

- Přední končetiny = křídla
- Tělo kryto peřím
- Vzdušné vaky
- Duté kosti
- Zobák
- Výborný zrak
- Teplokrevní
= stálá teplota
- mohutná kost prsní

Uzpůsobení k letu

- 1) Přední končetiny = křídla
- 2) Peří
- 3) Duté kosti
- 4) Plicní vaky

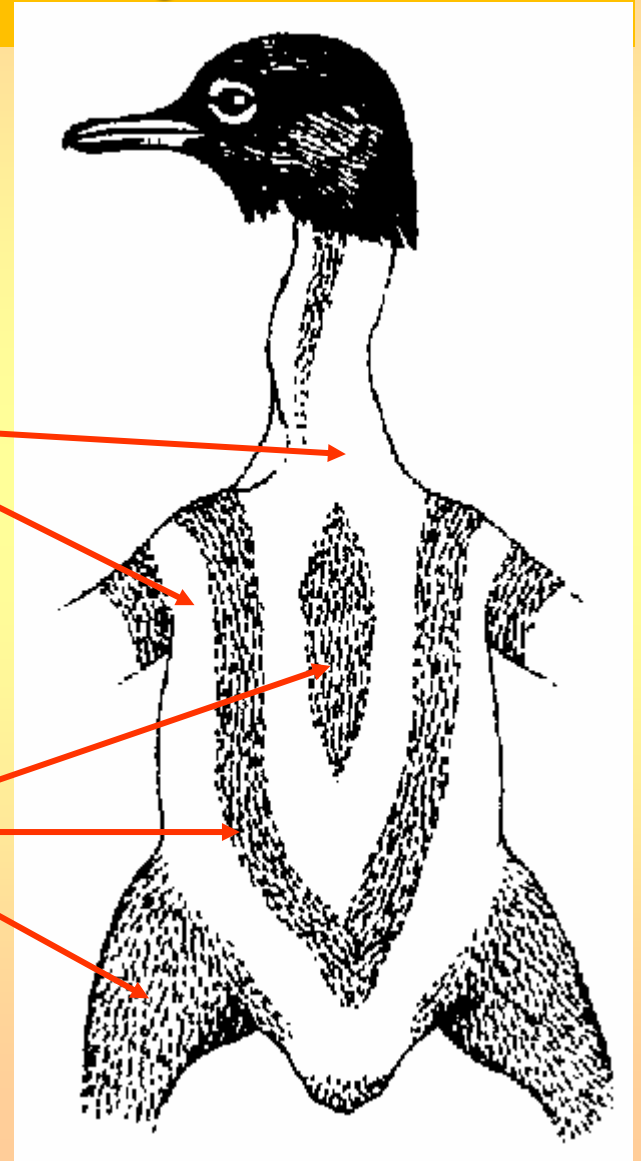
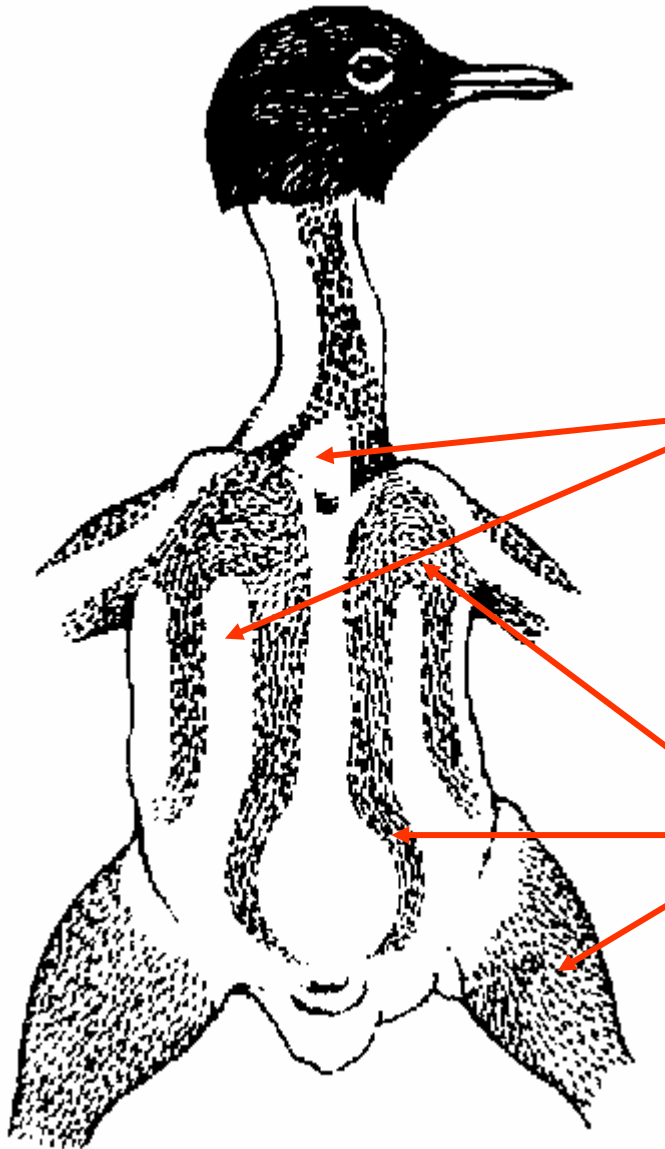

1) tělní pokryv - peří

- tenká, suchá kůže + peří
- žádné kožní žlázy kromě kostrční
- **kostrční žláza** – promašťování, pachová fce, nejvyvinutější u vodních ptáků, může zakrnět

Pernice a nažiny

nažiny

pernice

Druhy per

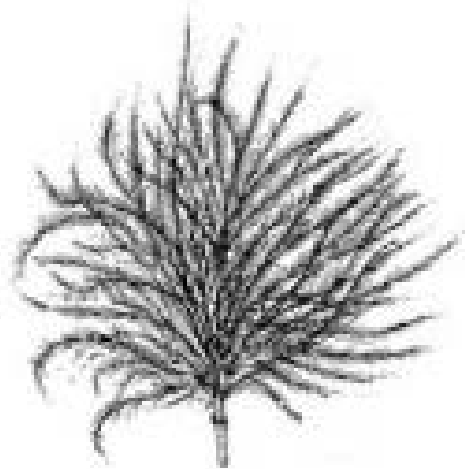
- **Obrysová**

chrání tělo, umožňují let, zbarvení

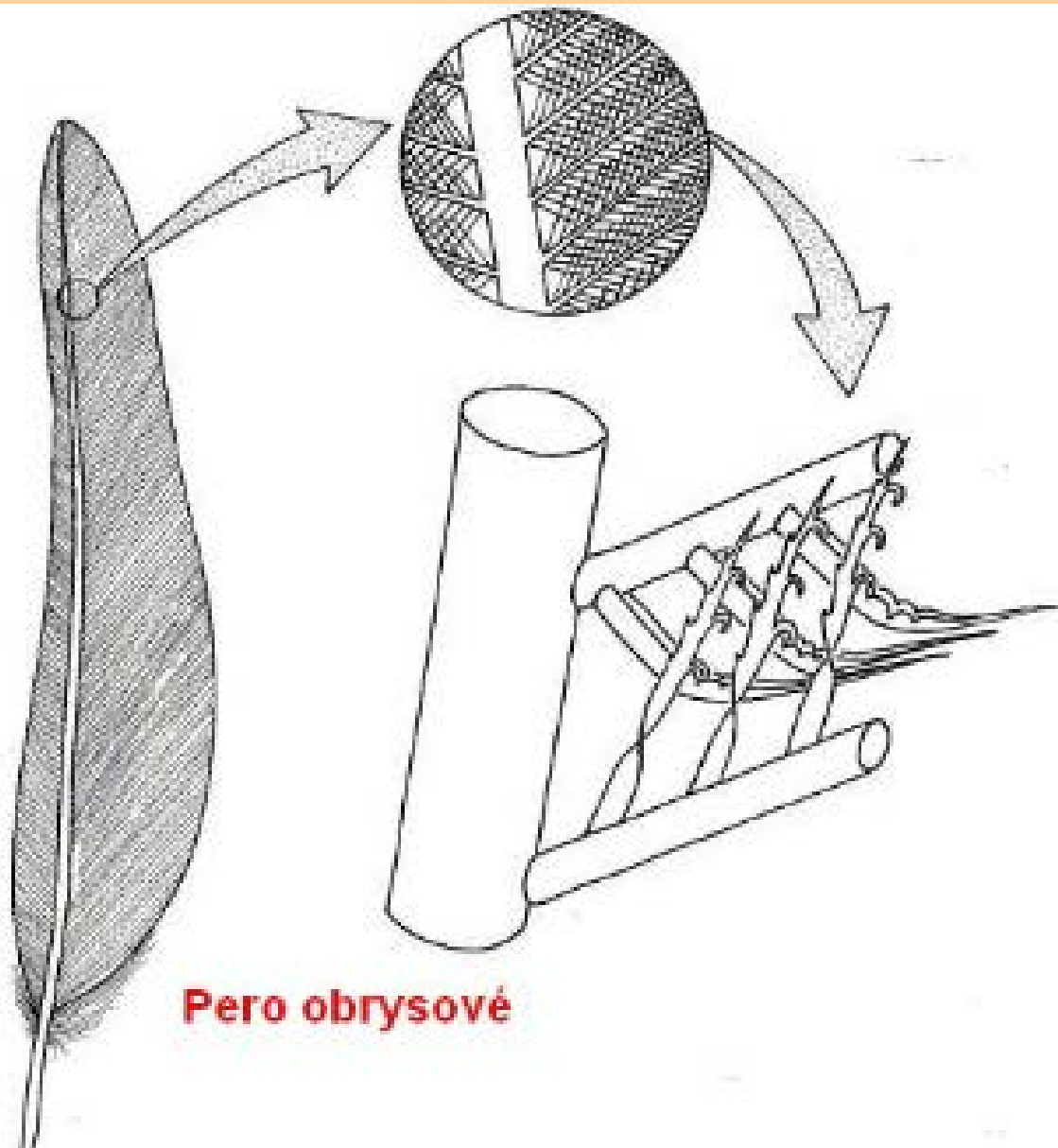
- krycí (na hlavě, krku, trupu, nohou) ⇒ ochrana, aerodynamický tvar, barva
- letky (dlouhá pera na křídlech) ⇒ létání
- rýdovací (vějířovitě na ocase) ⇒ kormidlování

- **prachová**

- bez stvolu a praporu
- pod obrysovým
- tepelná izolace

Pero prachové

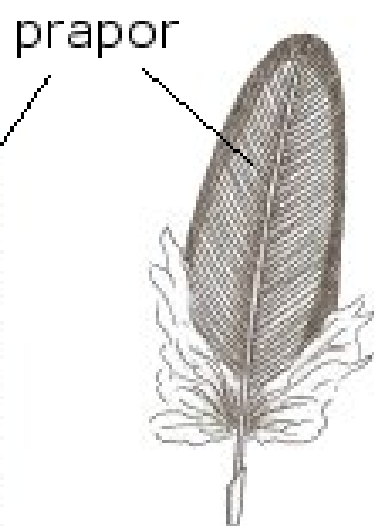
Pero obrysové

TYPY PEŘÍ PTÁKŮ

© Biomach

letka

**krycí
pero**

**krycí
pero
s paostenem**

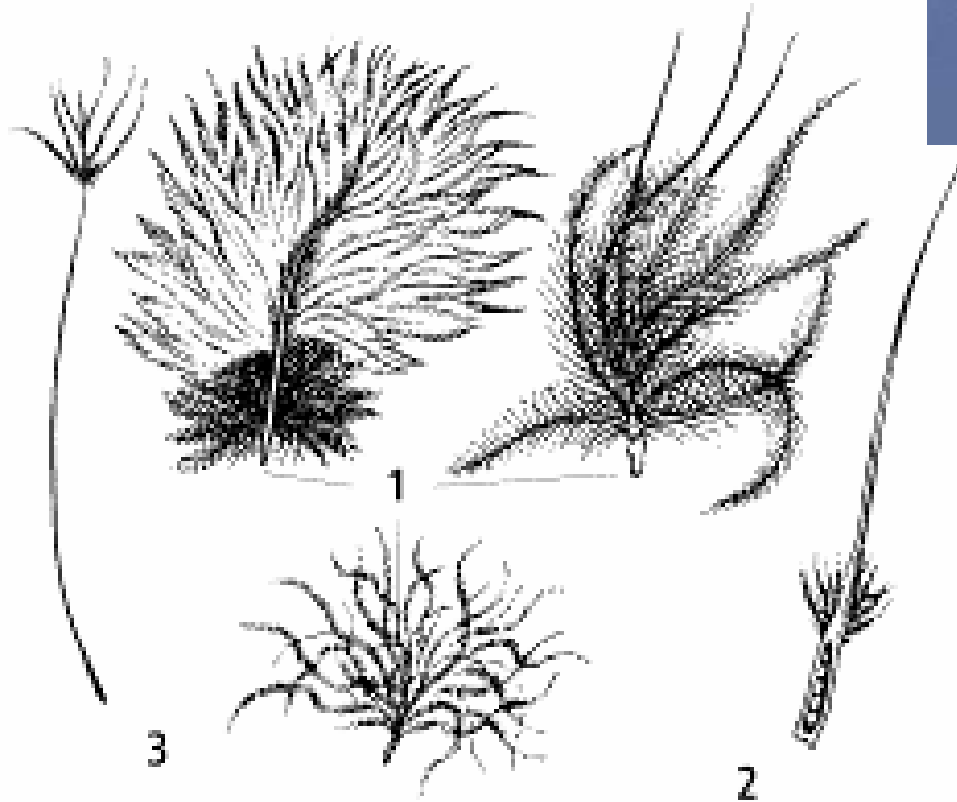
paosten

**prachové
pero**

Prachová pera

- 1 – prachová pera
- 2 – pero štětínové
- 3 – pero vlasové

Obrysová pera

běžný typ **krycího pera**

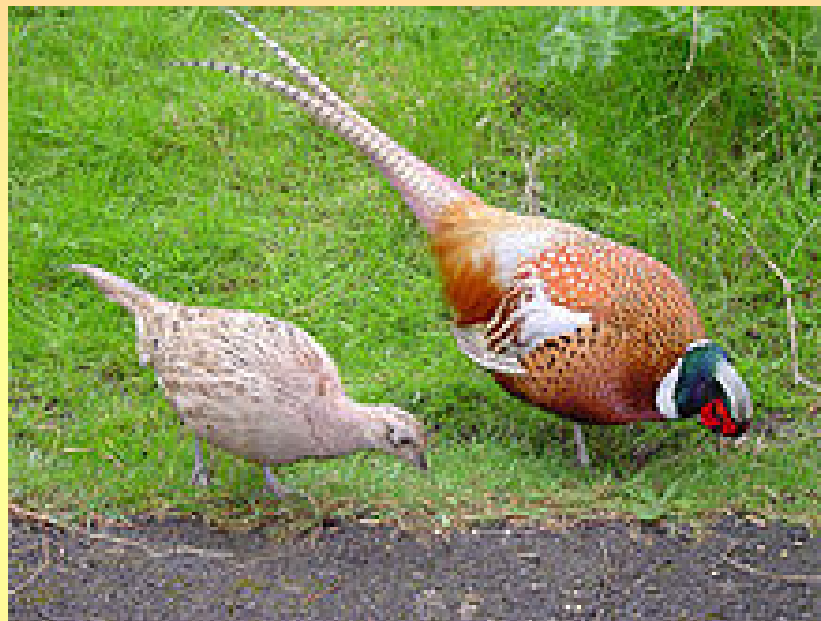

letky

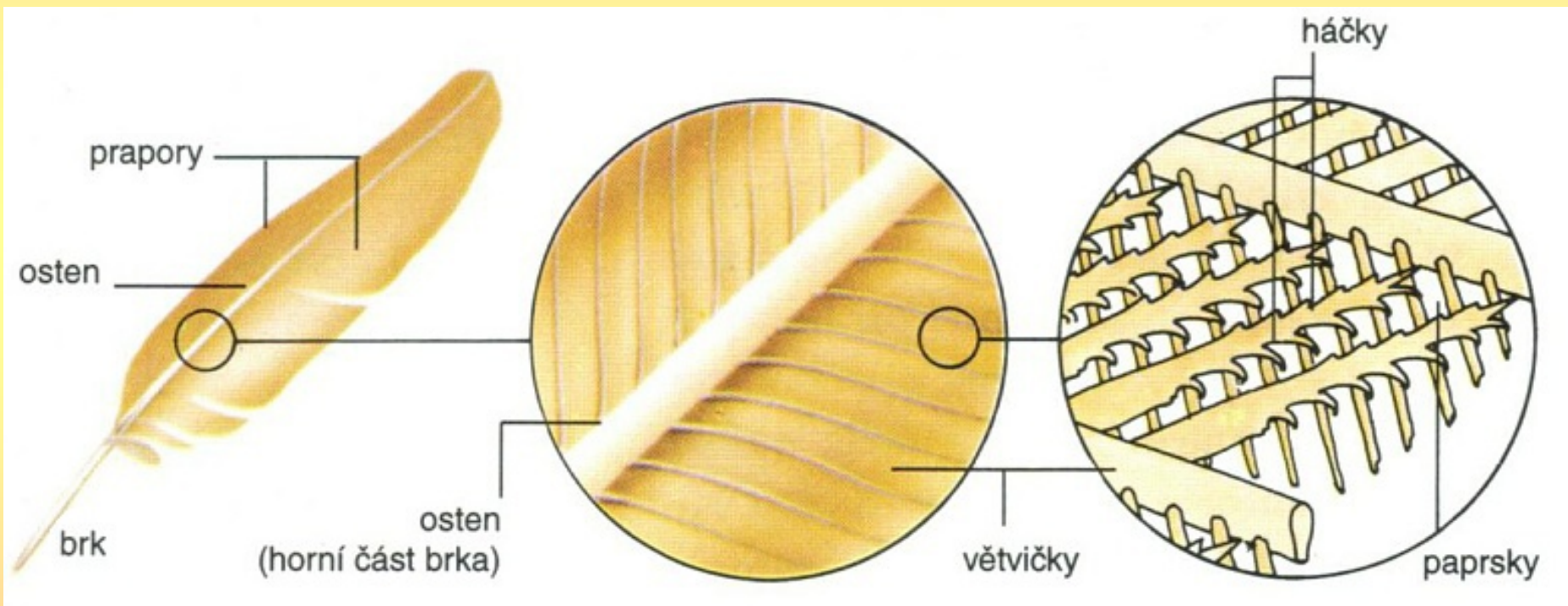

rýdovací pera

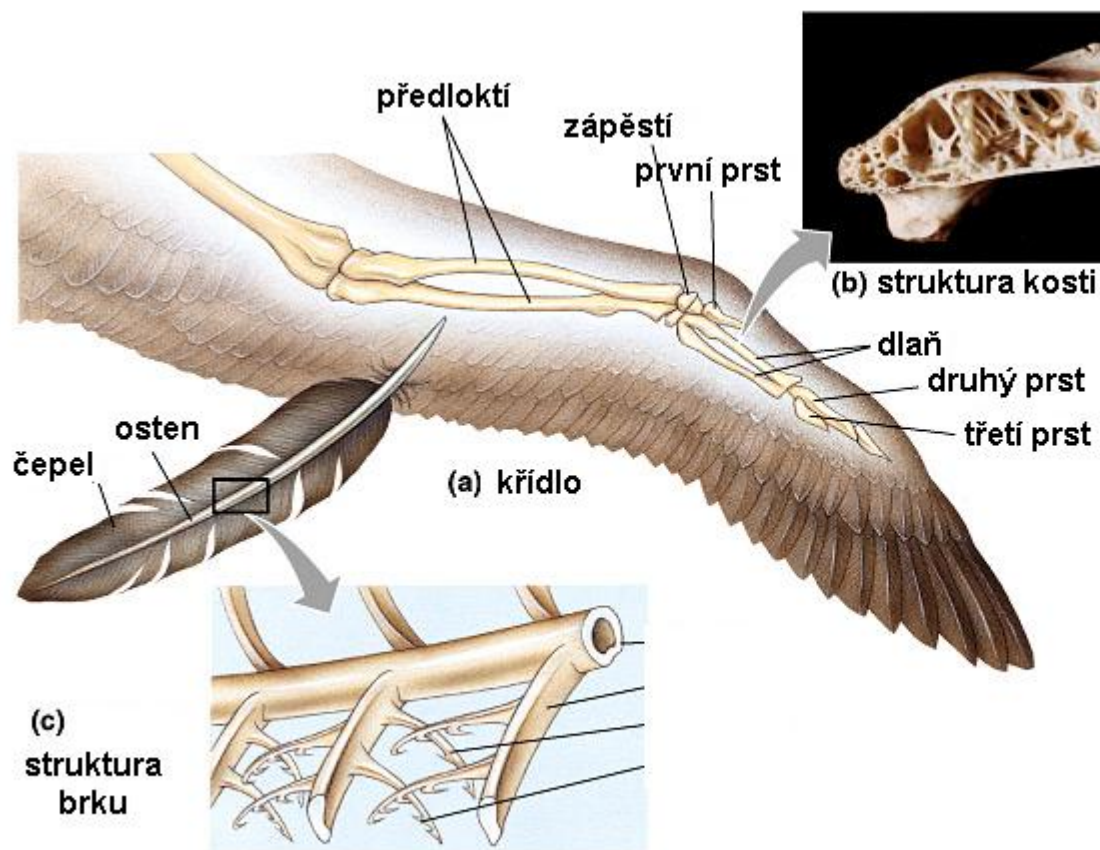
Pohlavní dvojtvárnost

Stavba ptačího pera

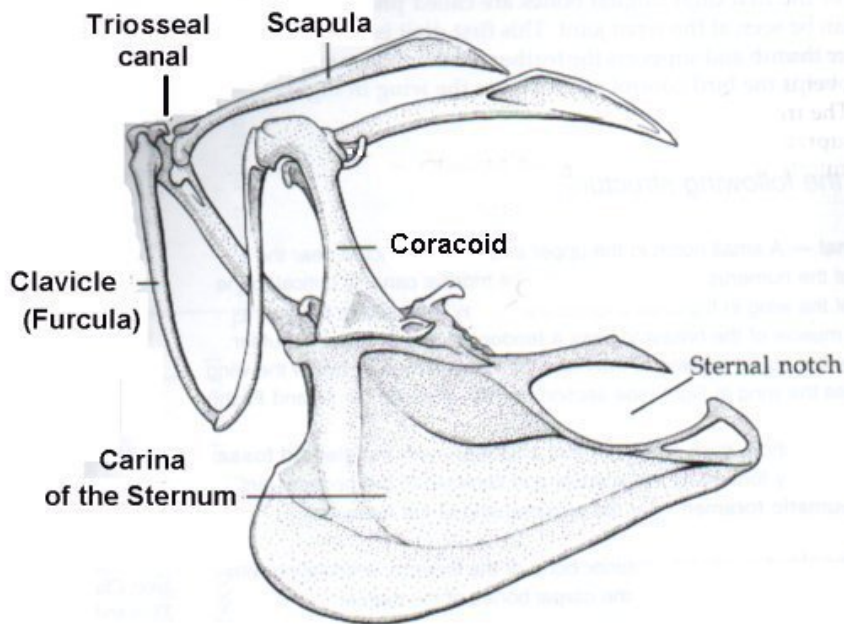

2) Duté kosti

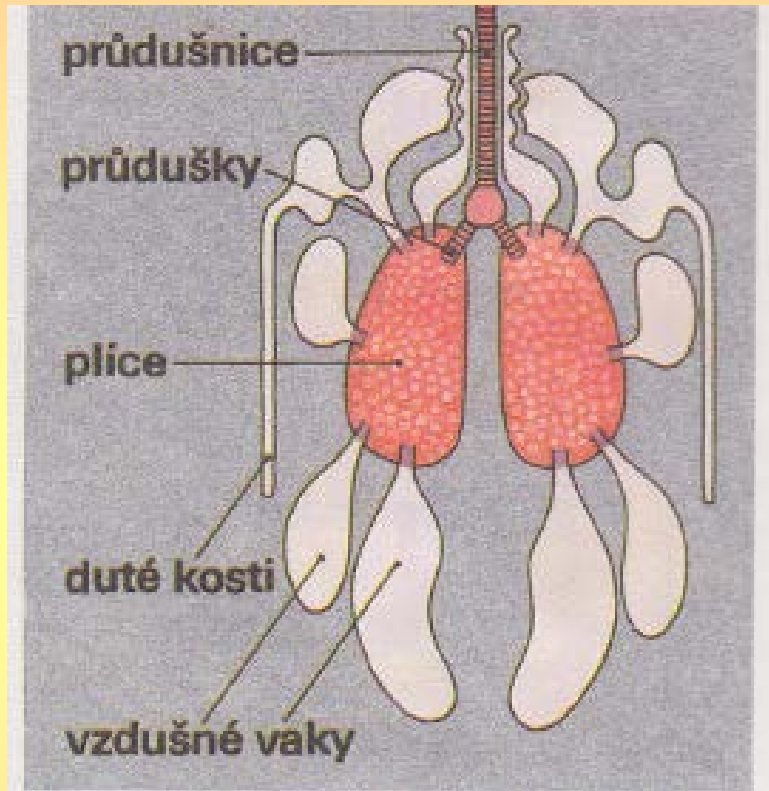

3) Hrudní kost s hřebenem

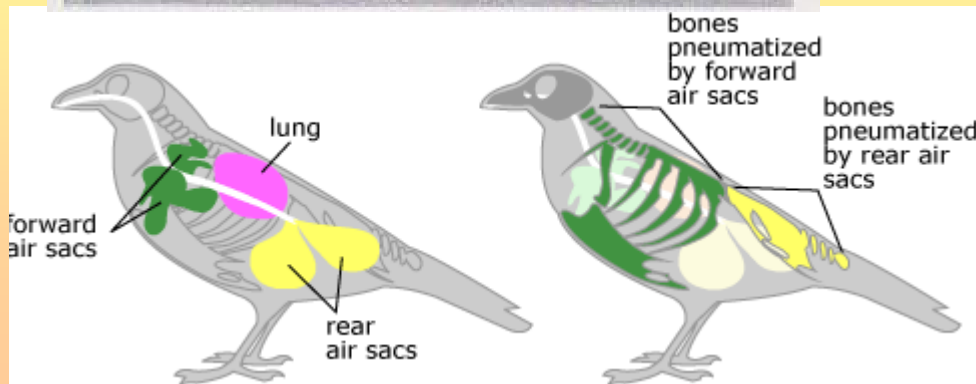
- široký hřeben pro upevnění létacích svalů

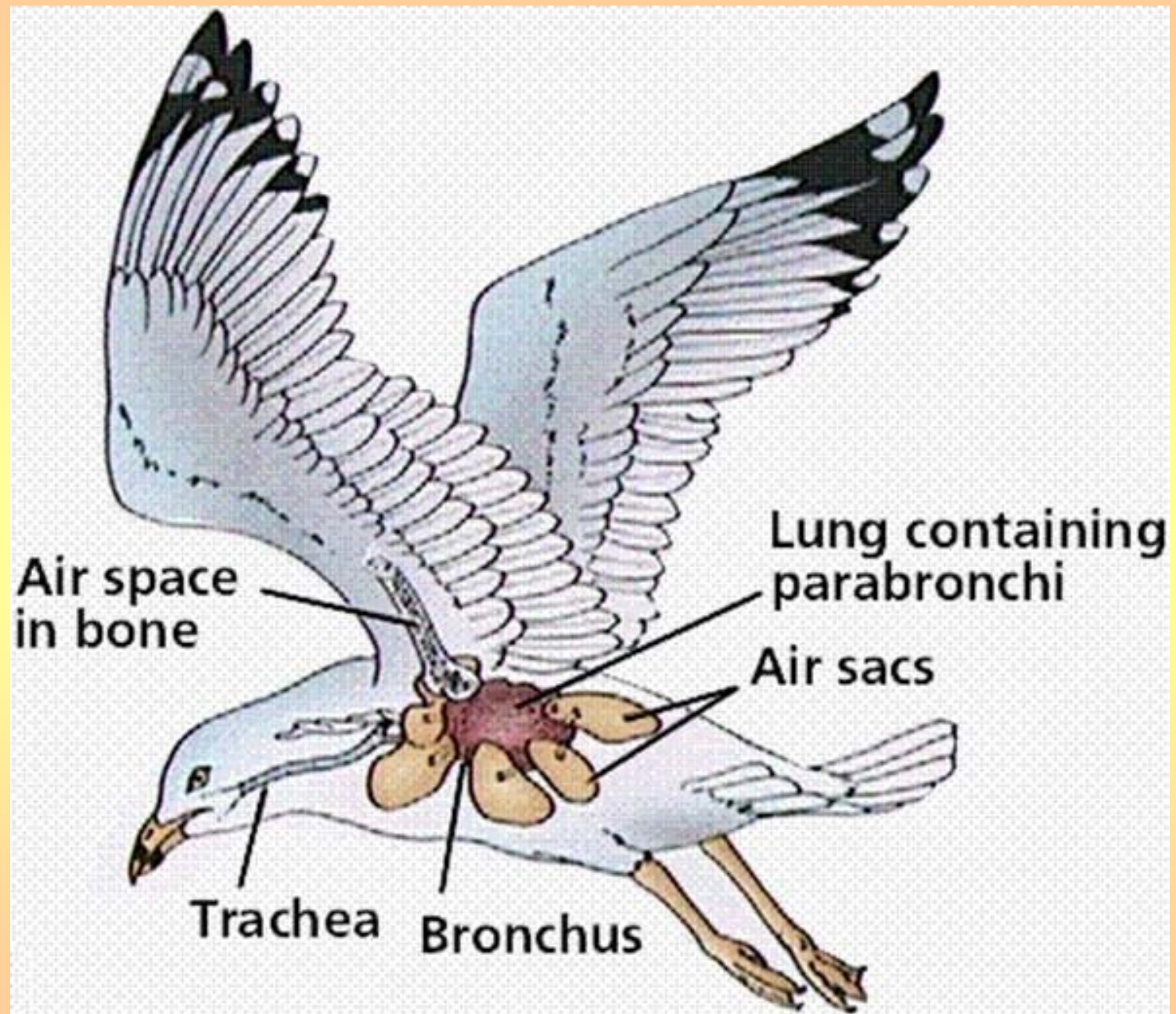

4) Vzdušné vaky

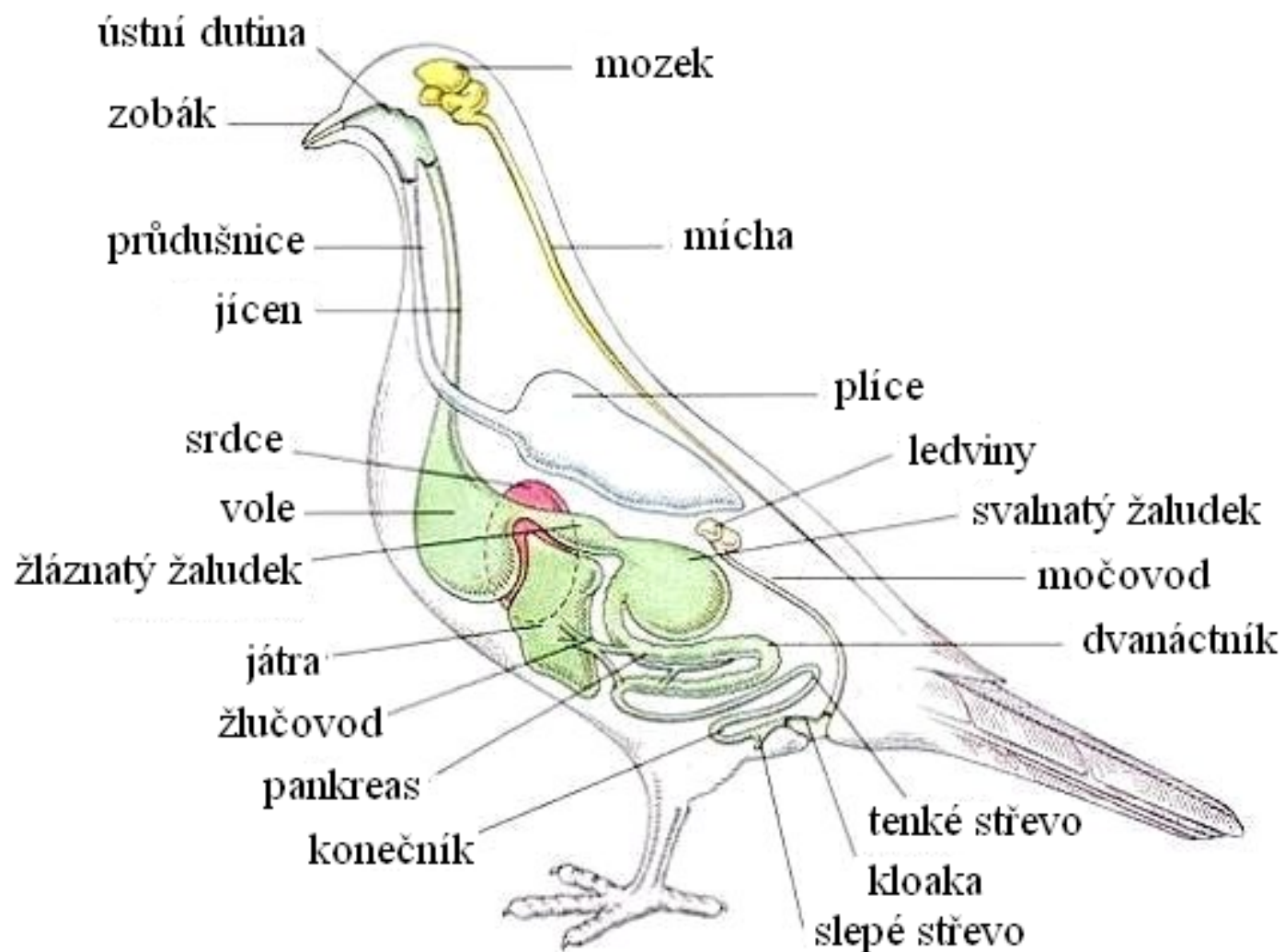

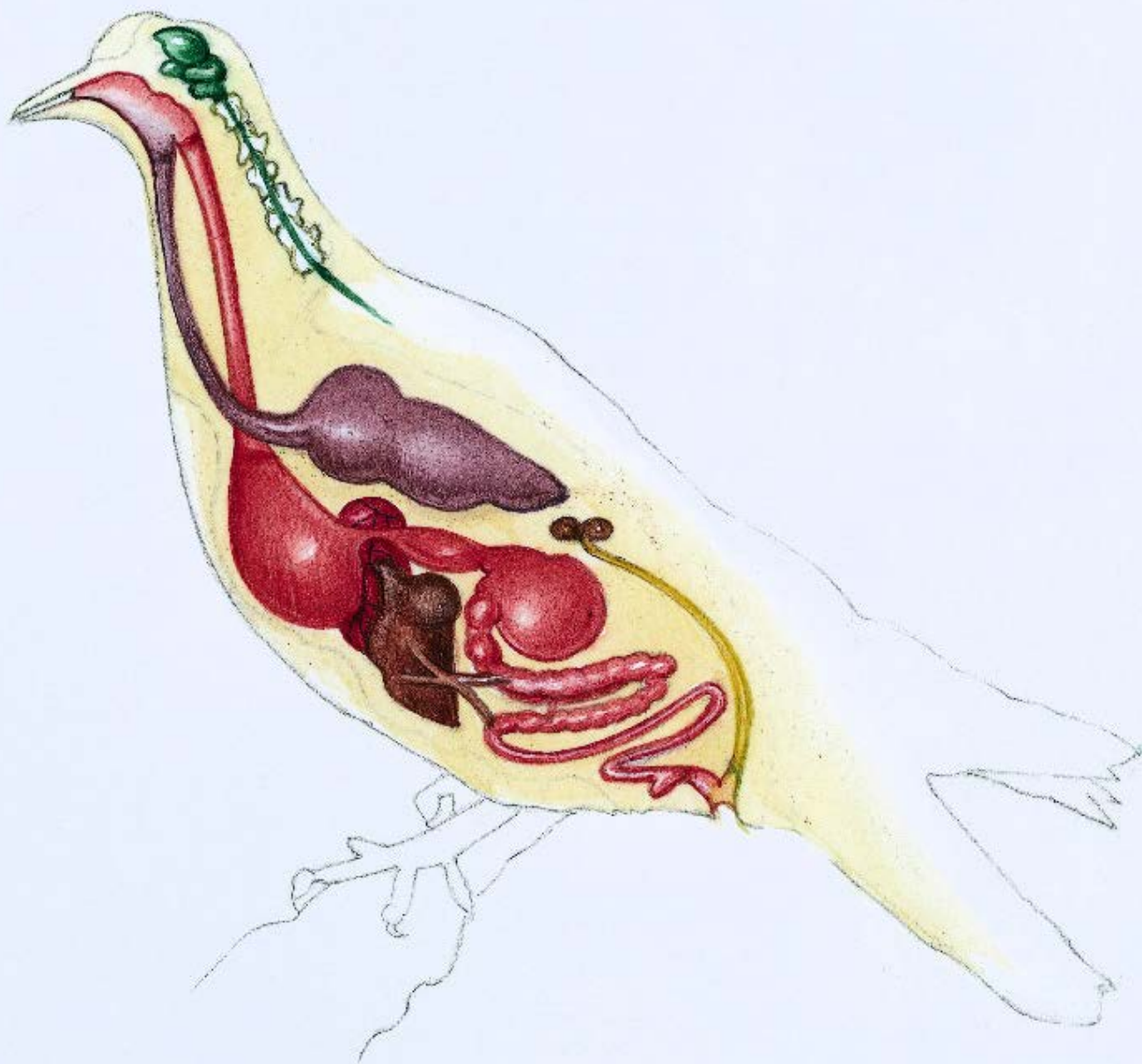
- tenkostěnné
- 4 páry + 1 nepárový
- napojené na plíce
- do některých kostí
- rezervoáry vzduchu
- nadlehčování
- tepelná izolace
- ochlazování
- zesílení hlasu

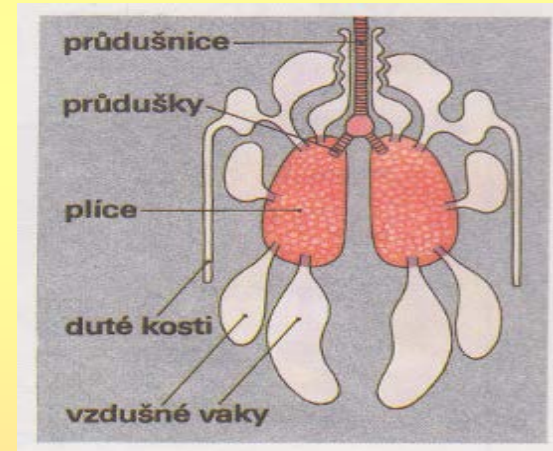
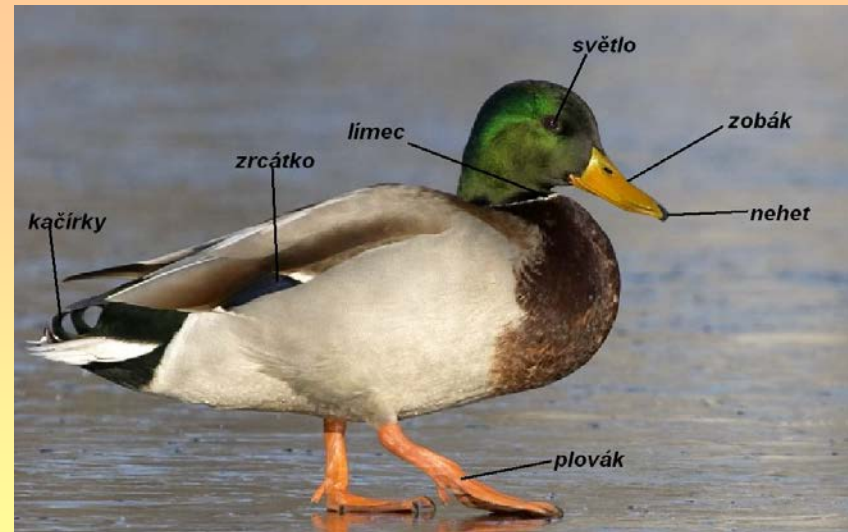
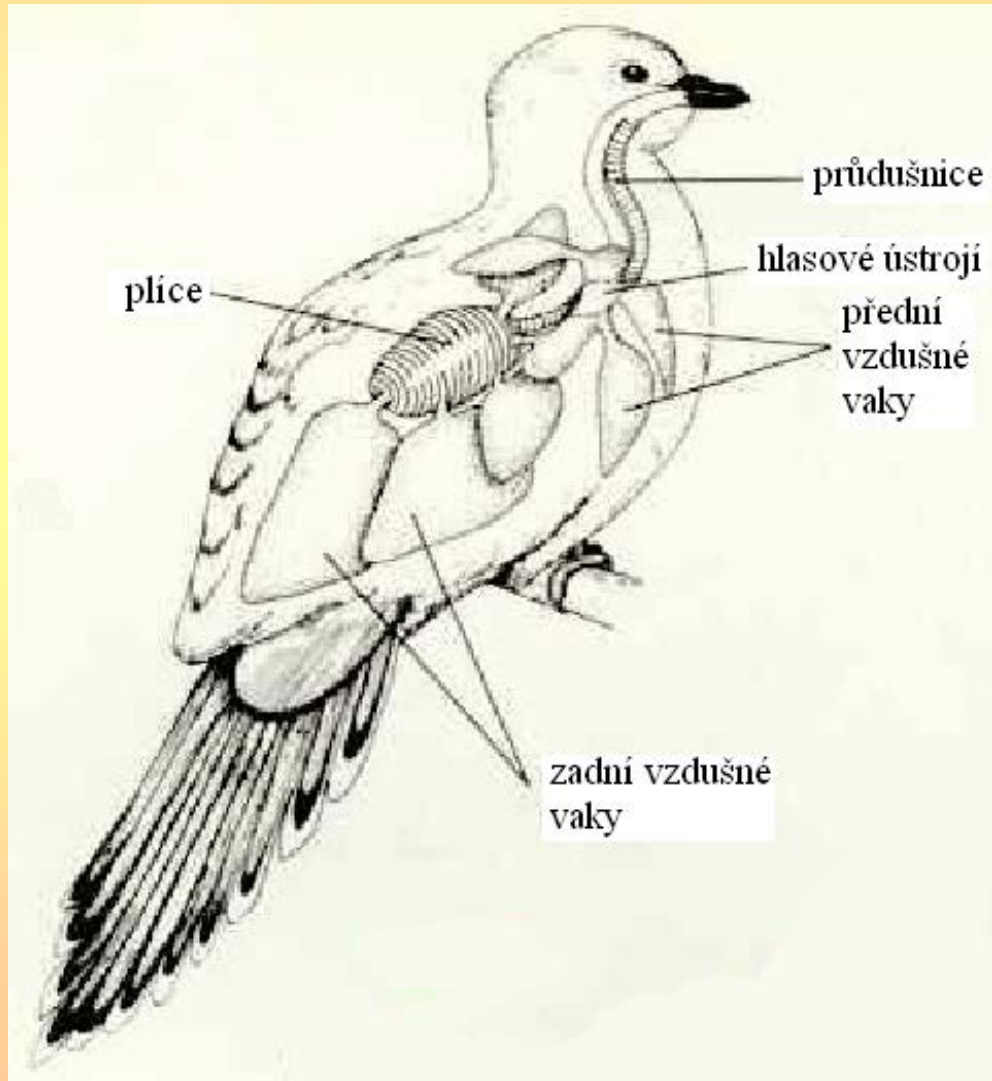

Anatomie

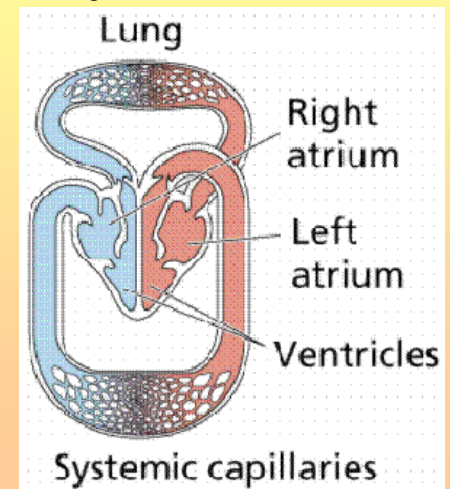
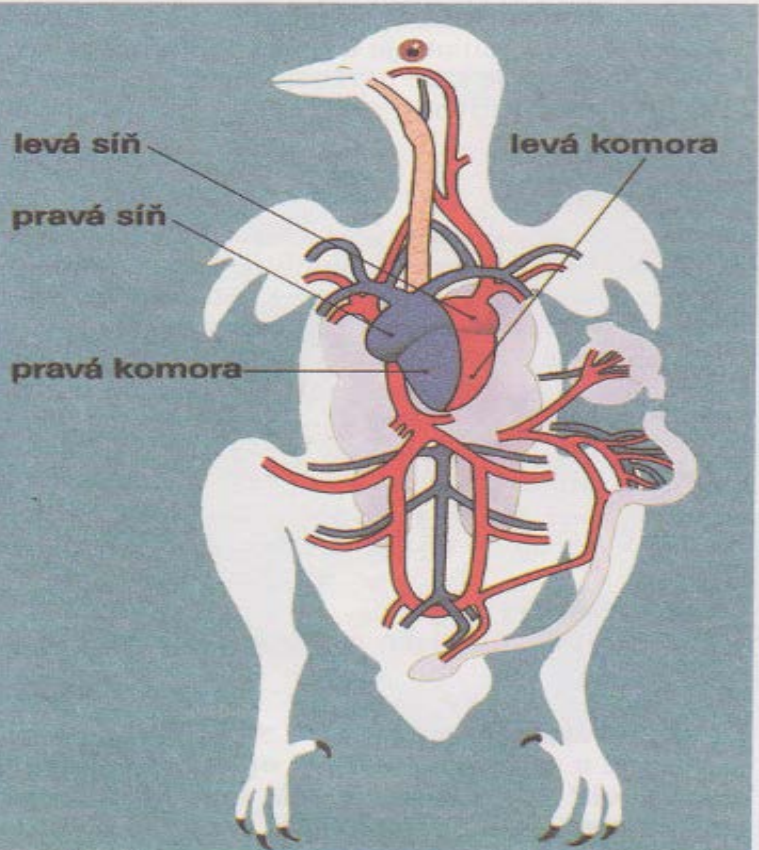
Dýchací soustava

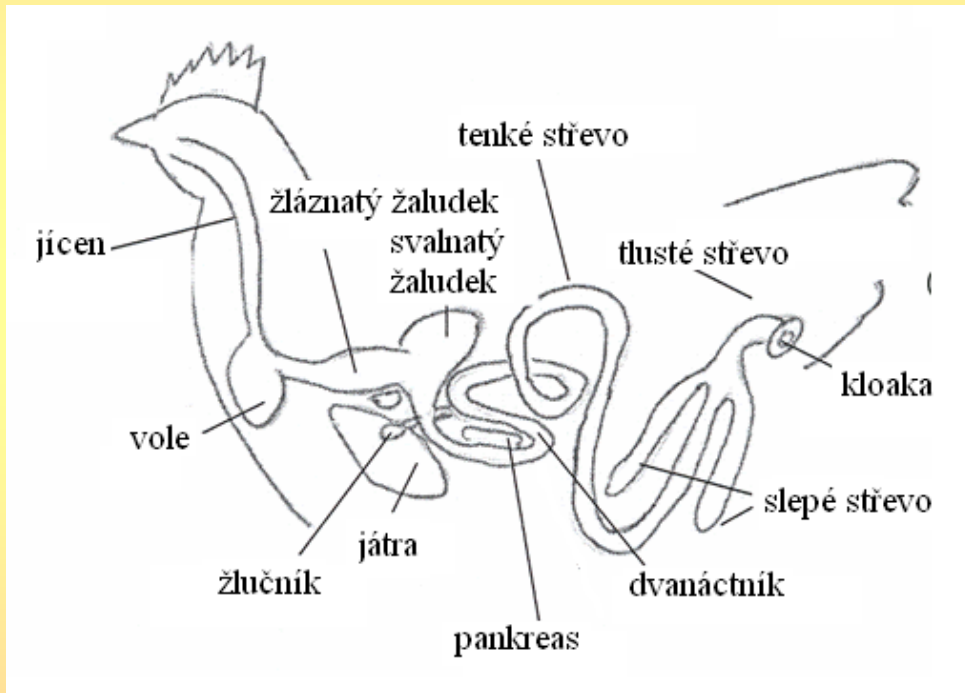
- ze všech obratlovců nejvýkonnější
- **nosní otvory** na zobáku

Cévní soustava

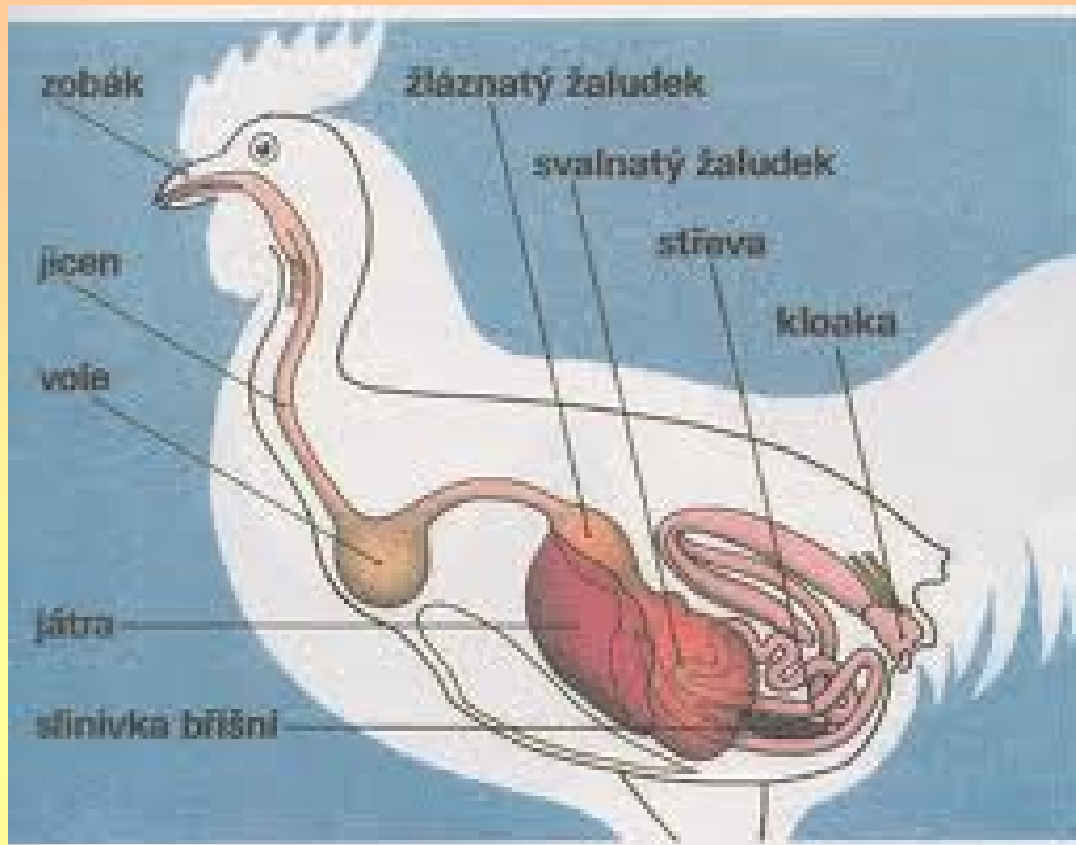
- rozvod kyslíku a živin
- udržování stálé tělesné teploty (40 – 43 °C)
- **srdce**
 - 4dílné (2 síně + 2 komory)
 - 120 – 700 tepů/minutu
- velký a malý krevní oběh
- oddělená krev okysličená a neokysličená

Trávicí soustava

- **zobák** – **bezzubý**, obalen rohovinou, různě utvářený podle způsobu obživy
- **slinné žlázy** – do ústní dutiny, silně redukované u vodních ptáků, velké např. u vlaštovek – lepení hnízda
- **hltn** – polykání
- **jícen** – rozšířen ve **vole** ⇒ shromažďování a změkčování potravy, zdroj potravy pro mláďata (holubi)

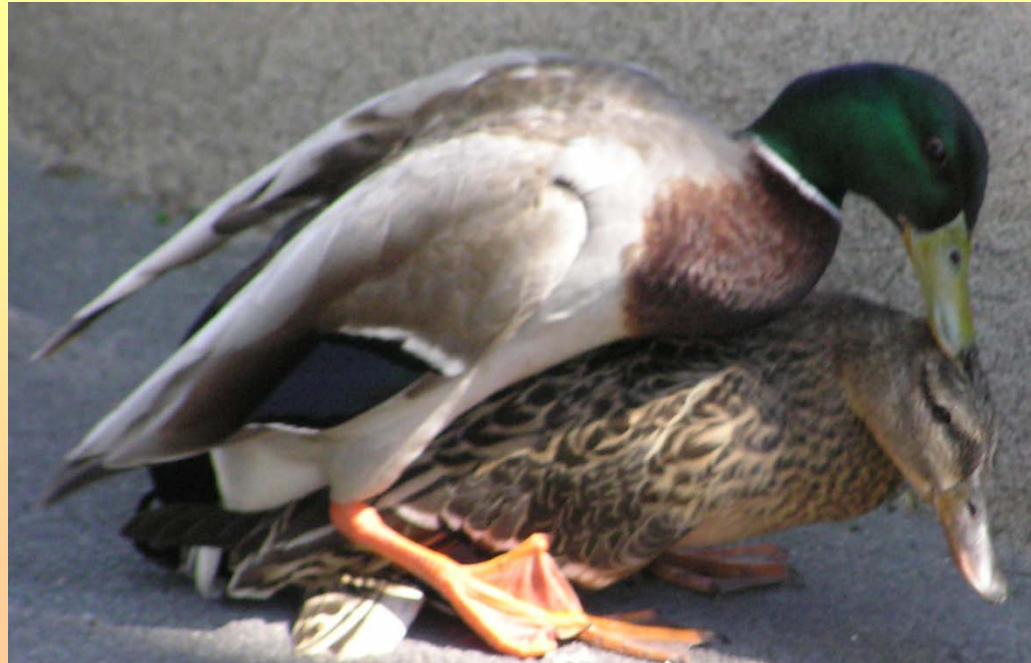

- **žaludek** – 2 části
 - **žláznatý** – tenkostěnný, **chemické zpracování**
 - **svalnatý** – silnostěnný, zrnka písku, **mechanické zpracování**, sovy a dravci připravují vývržky
- **střevo** – krátké, vstřebávání živin
- **kloaka**

Rozmnožovací soustava

- odděleného pohlaví (gonochoristé)
- pohlavní dvojtvárnost (dimorfismus)
- vnitřní oplození

(kopulační orgán u pštrosů, kachen a hus, jinak se páří přiložením kloak)

rozmnožování

1. Vnitřní oplození
2. Samice snáší vajíčka
3. Zahřívání vajec
4. Vylíhnutí živého mláděte

(rodičovský instinkt)

ptáci

krmiví

(kos, vlaštovka)

nekrmiví

(husy, kachny)

parazitující

(kukačka)

Nekrmiví (slepice)

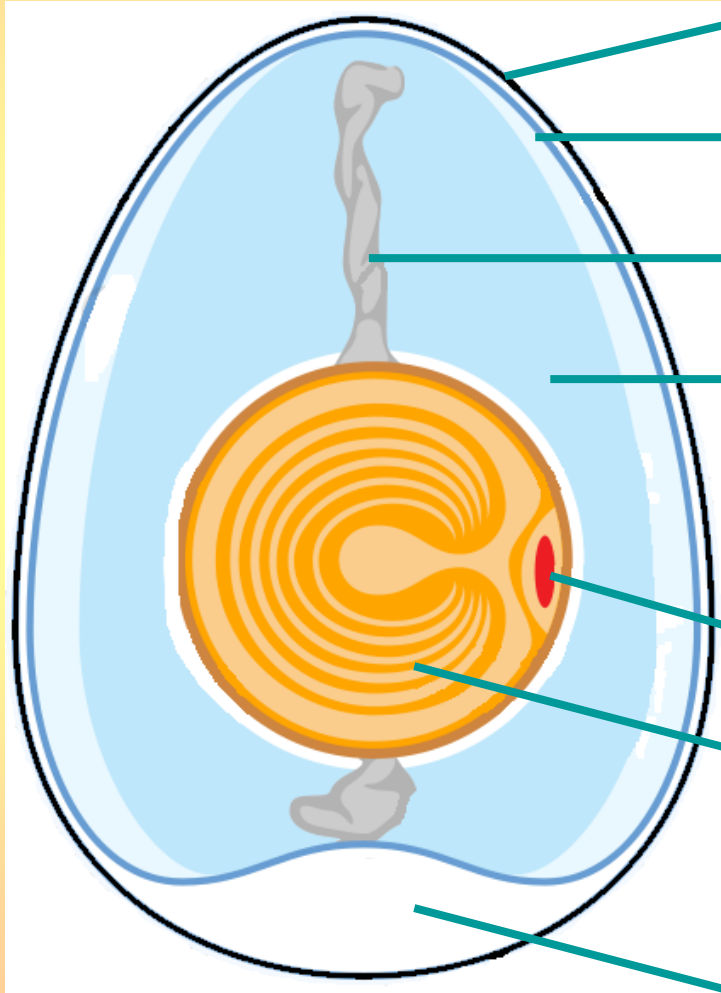
Krmiví (vlaštovka)

Parazitující (kukačka)

Stavba ptačího vejce

- vápenatá skořápka

- papírová blána

- poutko

- bílek

- zárodečný terčík

- žloutek

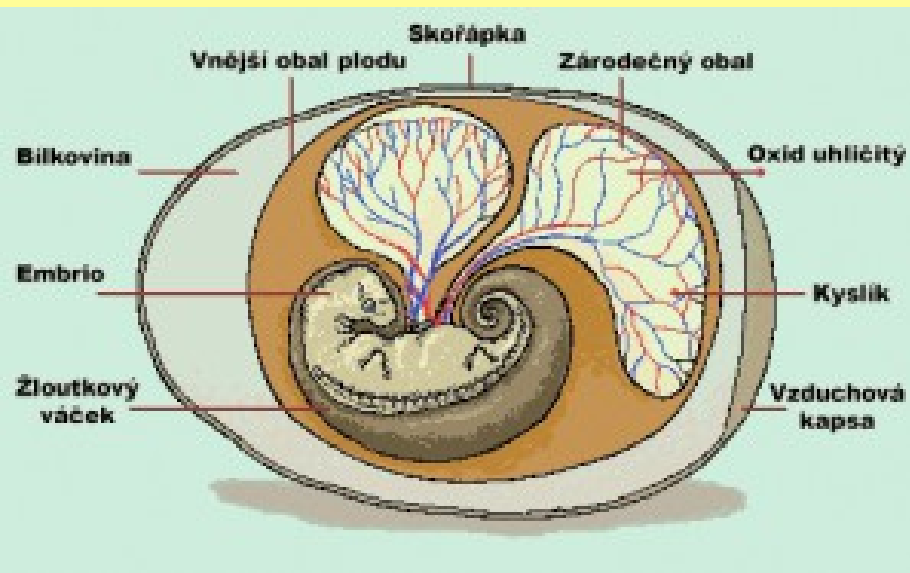
- vzduchová komůrka

Typy vajec - dravců

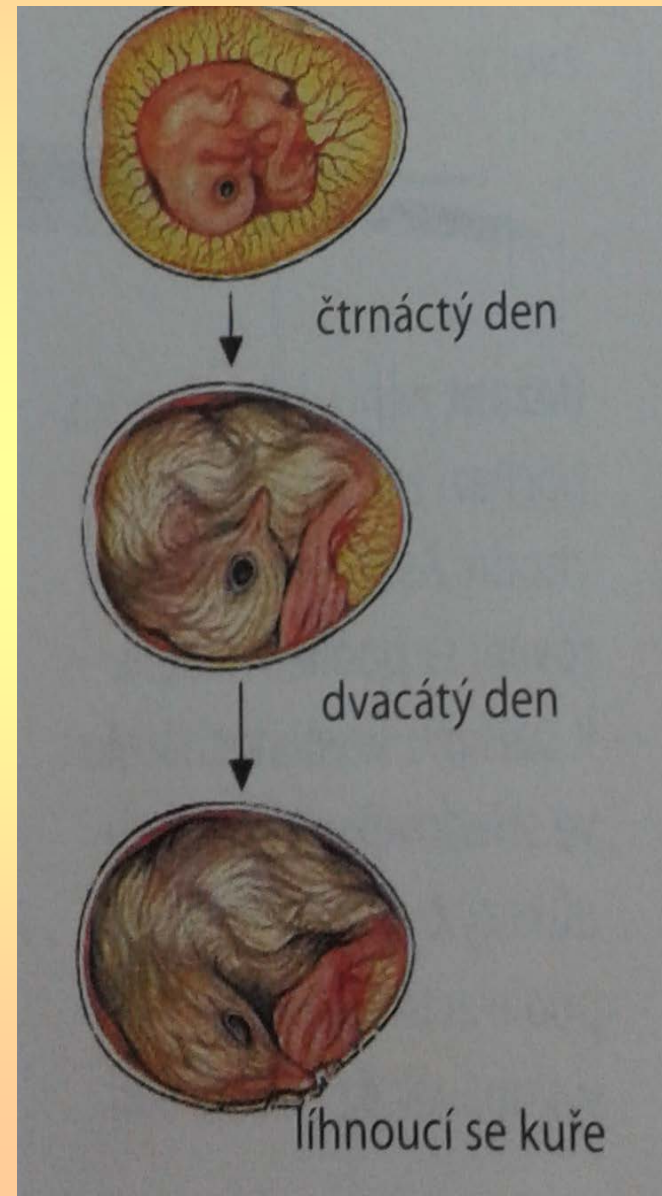
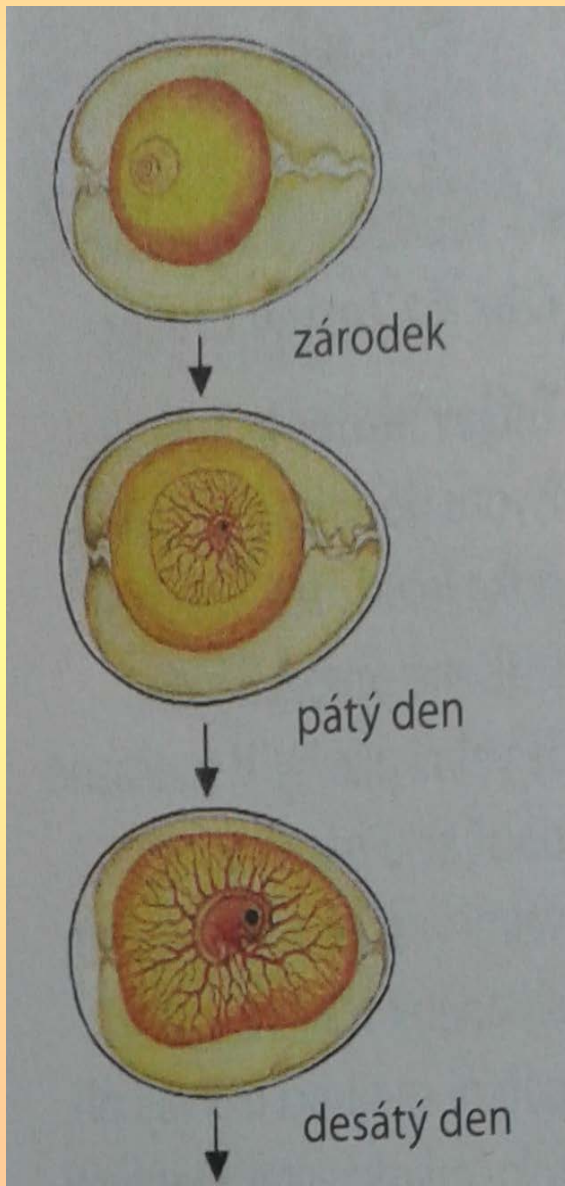

Ptačí vejce

Zárodek ve vajíčku

Růst zárodku

Registrační číslo chovu

Metoda způsobu chovu

- 1** - chov ve volném výběhu
- 2** - chov v halách
- 3** - chov v klecích
- 0** - chov v ekologickém zemědělství

Kód země původu

např:

CZ - Česká republika

SK - Slovensko

PL - Polsko

HNÍZDNÍ PARAZITISMUS - DOKUMENT

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214724733-hyckany-vetrelec/20957223054>

- oplození – před uložením bílku na žloutek
- zahřívání snůšky vajec
- líhnutí mláďat – **vaječný zub**
- doba inkubace rozdílná u **krmivých** a **nekrmivých** ptáků

Smyslová soustava

- dominuje **zrak a sluch**
- **zrak - dokonalý**
 - **oko chrání 3 víčka**, mžurka se přetahuje z vnitřního koutku za letu nebo při potápění, mrkají dolním
 - **malá pohyblivost oční bulvy** $\Rightarrow$ natáčení hlavy
 - na sítnici více tyčinek než u člověka
 - na sítnici 4 - 5 druhů čípků (člověk jen 3) $\Rightarrow$ lepší barevné vidění

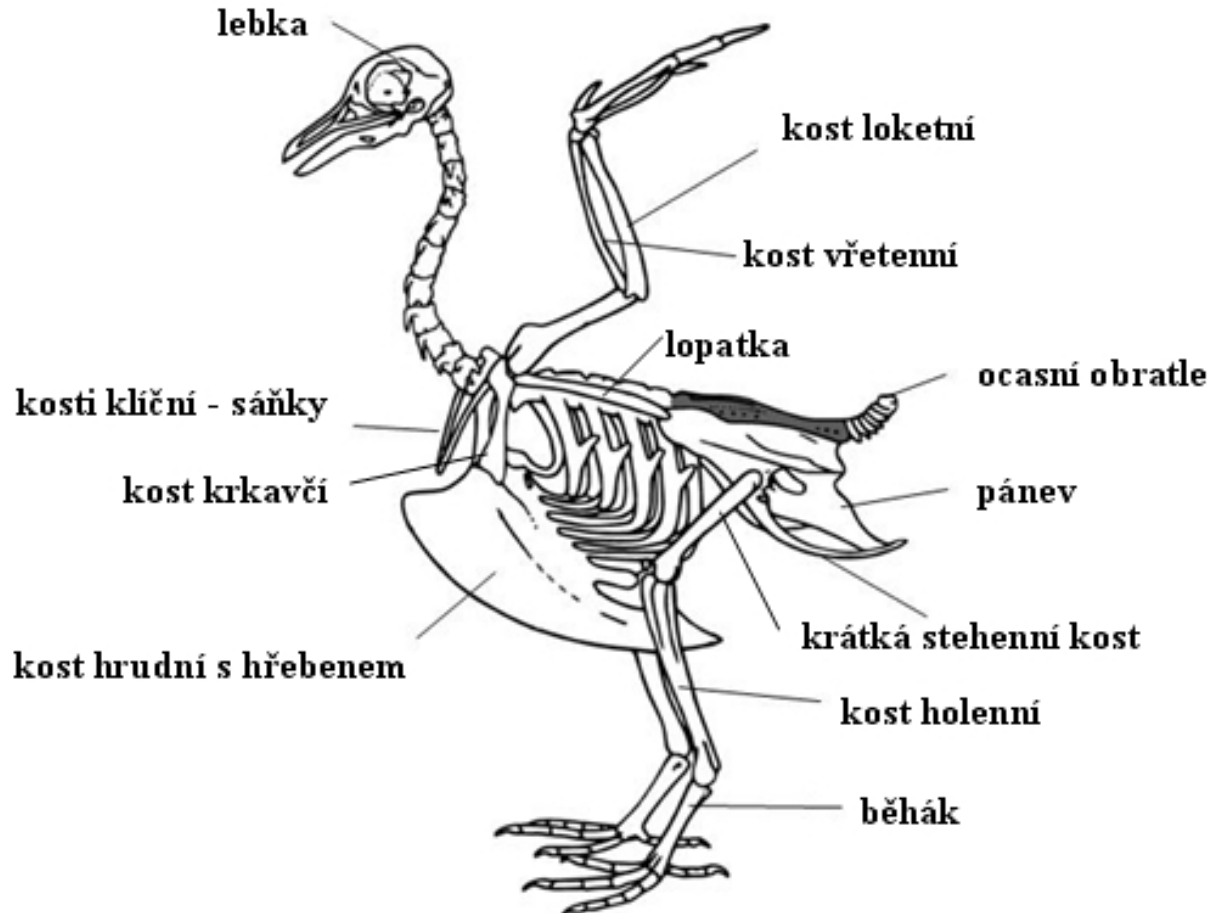
- **sluch**

- vnitřní ucho
- boltec není
- velký rozsah slyšitelnosti

- **čich**

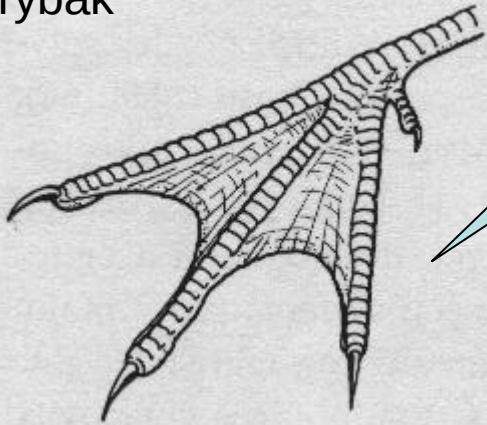
- redukovaný vzhledem k častému pobytu nad zemí (dobrý má např. kiwi – hledání potravy)

Vnitřní kostra

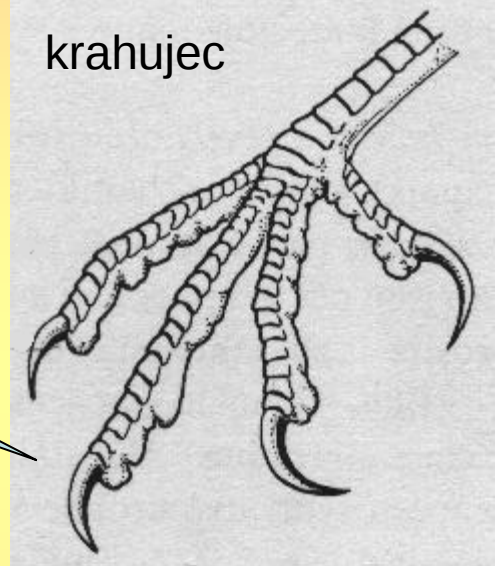
Variabilita v utváření ptačích noh

rybák

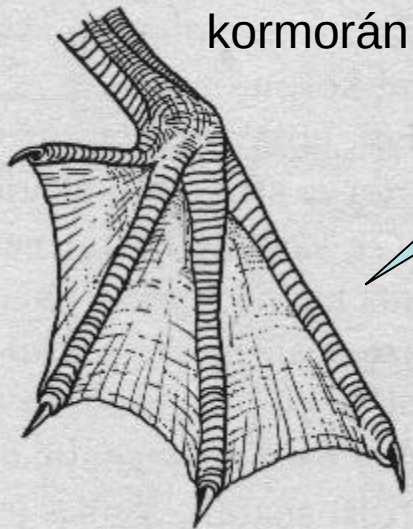
plovací noha

krahujec

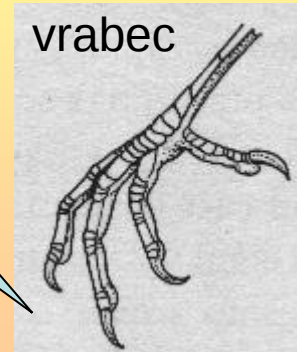
spár (dravci)

kormorán

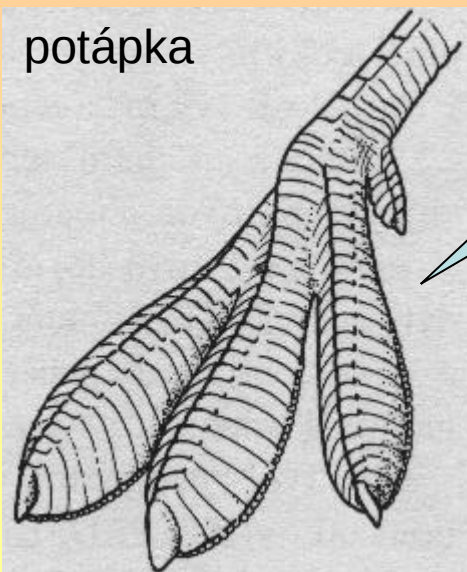
veslovací noha

vrabec

kráčivá noha

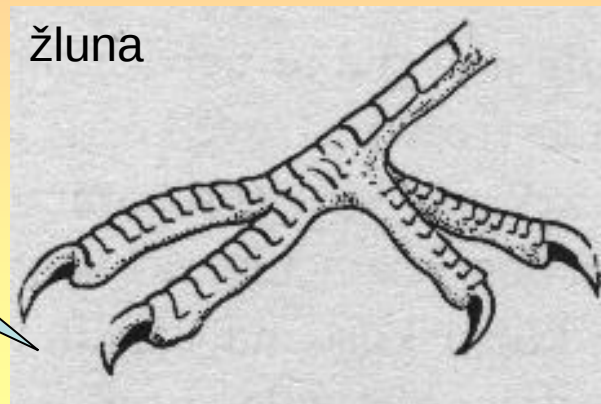
potápka

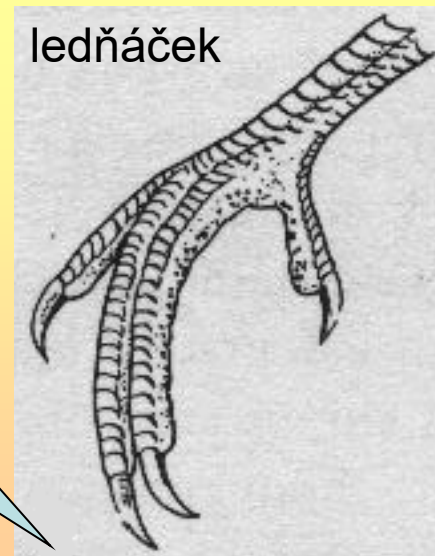
lemovaná noha

šplhavá noha

žluna

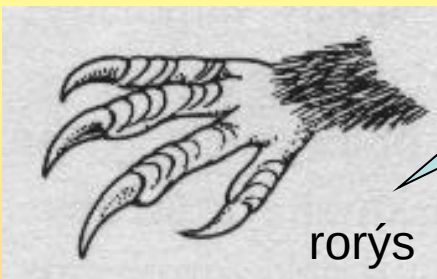
ledňáček

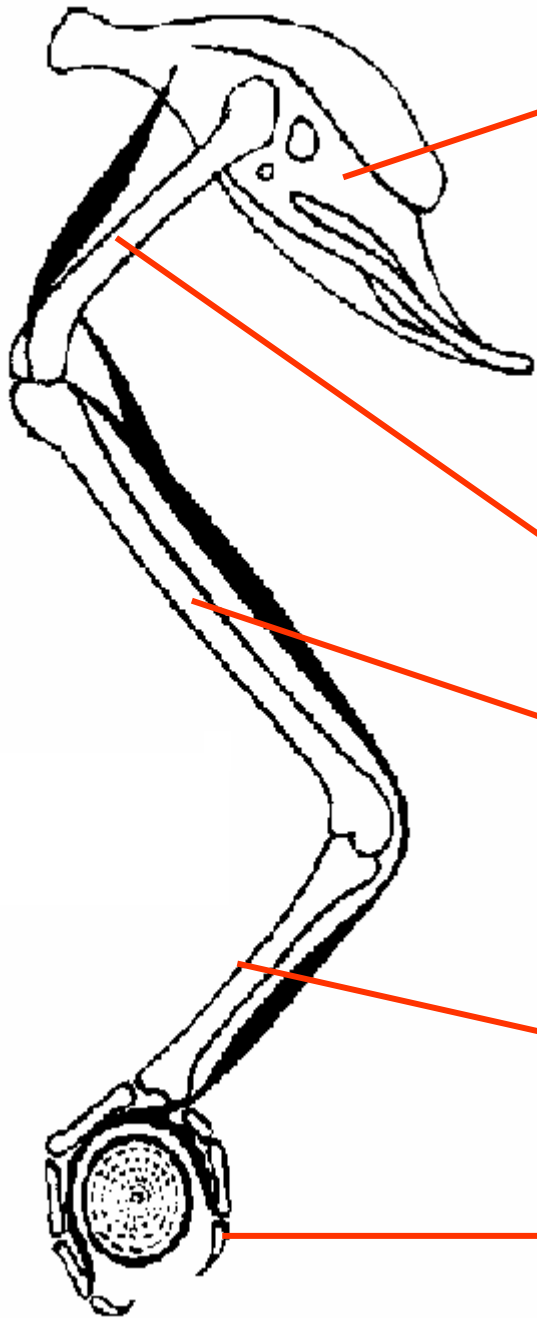

závěsná noha

syndaktylní noha

rorýs

- **pletenec pánevní** –

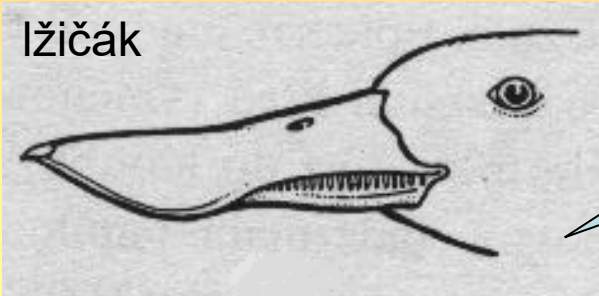
- sedací
- kyčelní
- stydké – nesrůstají ⇒
vajíčka

- **dolní končetina**

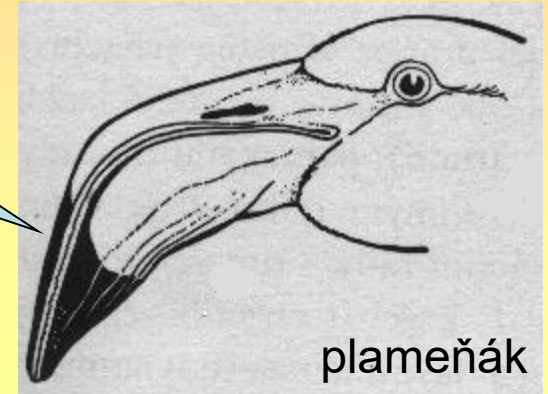
- stehenní – krátká
- tibiotarsus = holenní + 2
zánártní
- lýtková – redukce, připojení
k tibiotarsu
- běhák – srůstem ostatních
zánártních a nártních
- 4 prsty – palec obvykle
dozadu

Variabilita utváření ptačích zobáků

lžičák

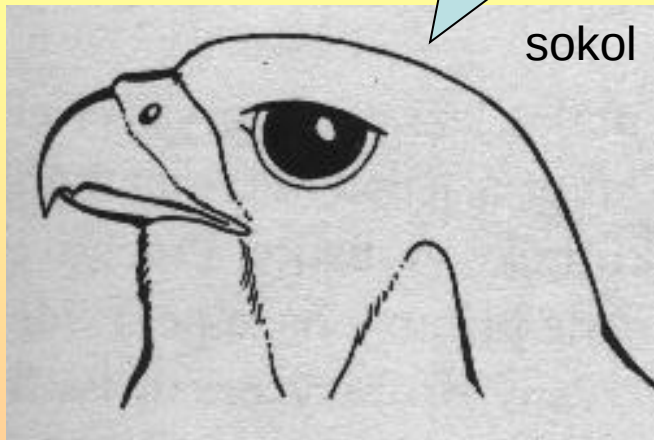

filtrování potravy ze dna

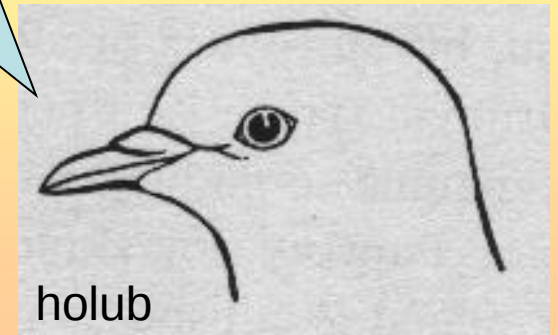
plameňák

trhání masité kořisti

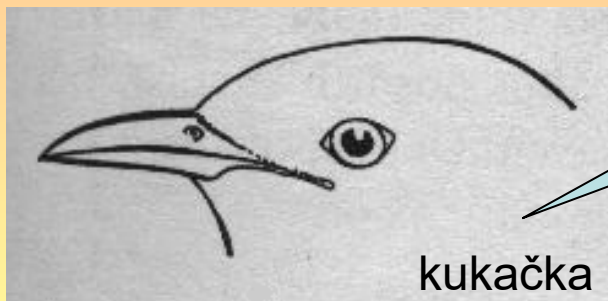

sokol

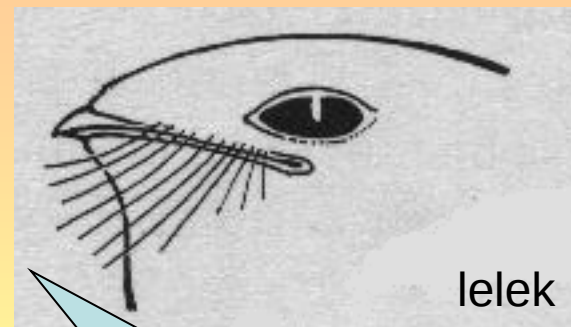
sbírání semen a plodů

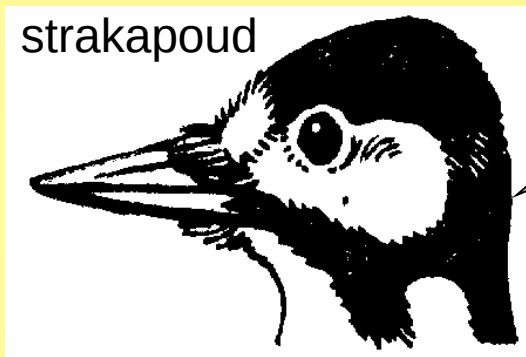
holub

sbírání hmyzu

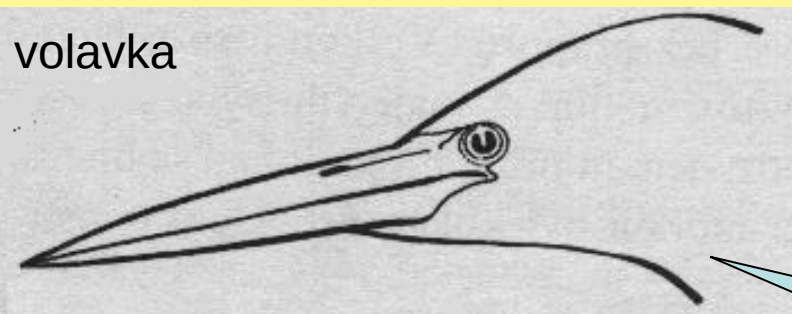

strakapoud

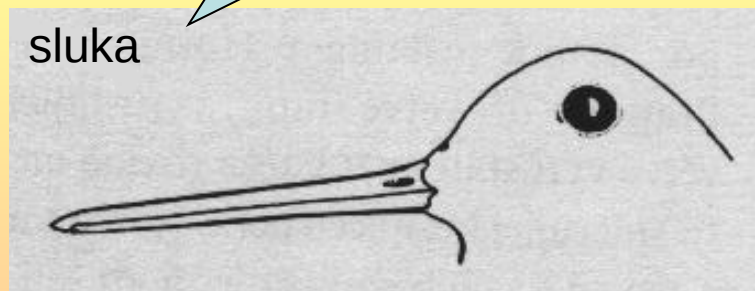
dobývání hmyzu ze dřeva

chytání létajícího hmyzu

volavka

sběr hmyzu z vlhké půdy

sluka

harpunování vodních živočichů

Výživa ptáků

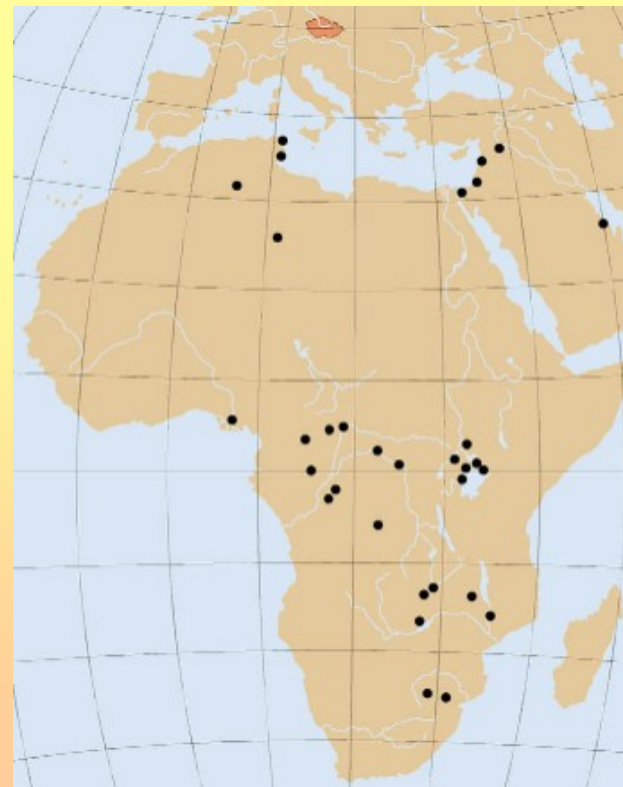
Všežravci:

- Býložraví (husa)
- Semenožraví (strnad)
- Plodožraví (papoušci)
- Hmyzožraví (datel)
- Masožraví (racek)
- Destruenti (sup, kondor)

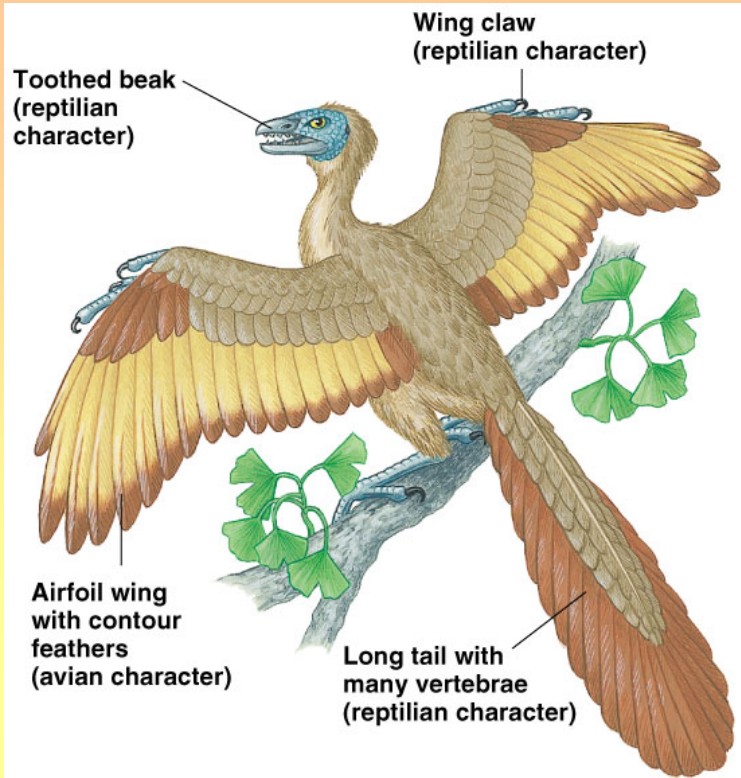
<https://sever.rozhlas.cz/drive-kachny-odletaly-do-teplych-krajin-dnes-zustavaji-reky-uz-v-zime-nezamrzaji-6829810>

Tahy ptáků

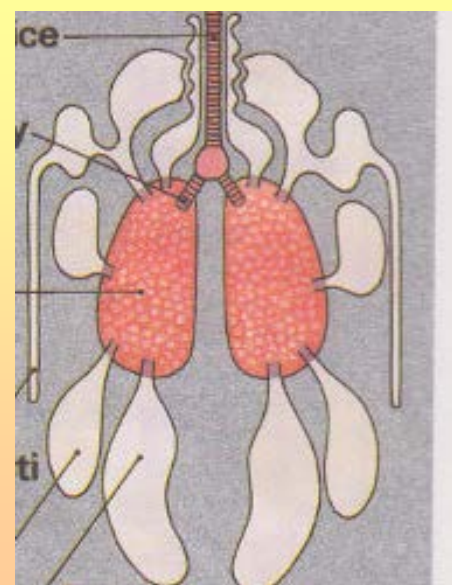
- A) Stálí (sýkorky, sojky, datlové, sovy, vrabci, straky)
- B) Tažní (čápi, vlaštovky, jiřičky, kachny, husy)

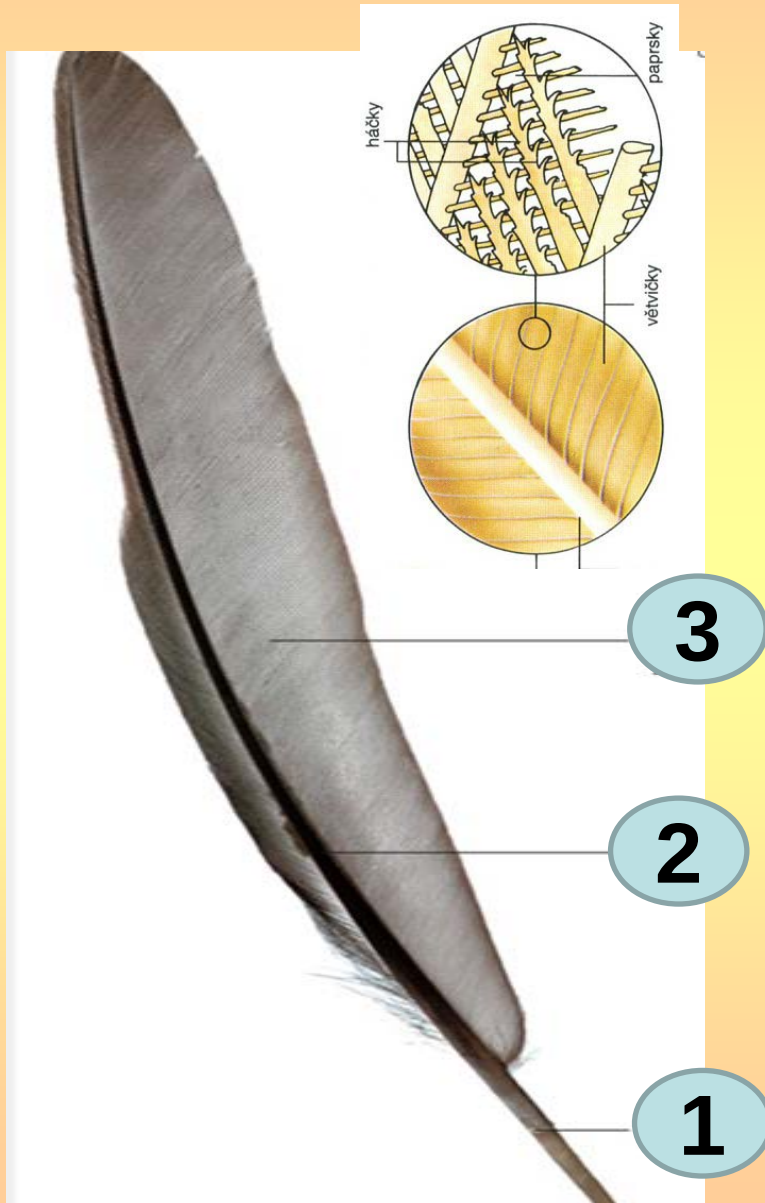
opakování

Copyright © Pearson Education, Inc., publishing as Benjamin Cummings.

obrysové pero

prachové pero

- 1) funkce
- 2) rozdíl ve stavbě

Obrysová pera

běžný typ **krycího pera**

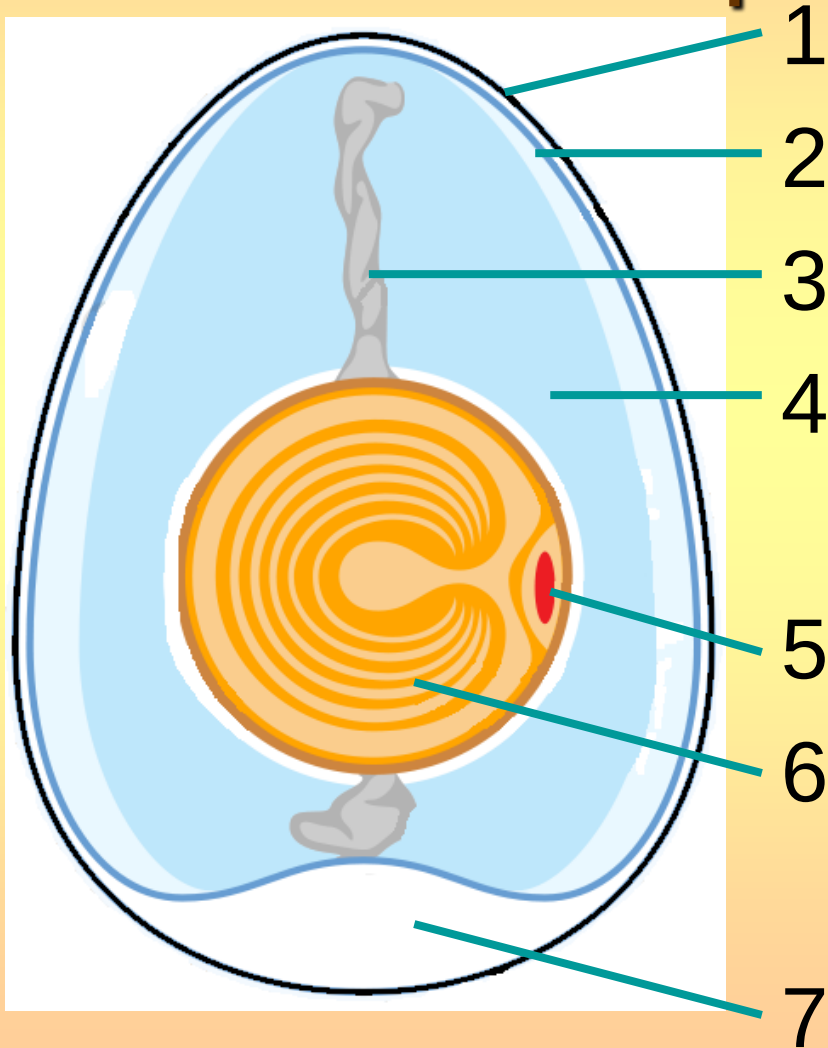

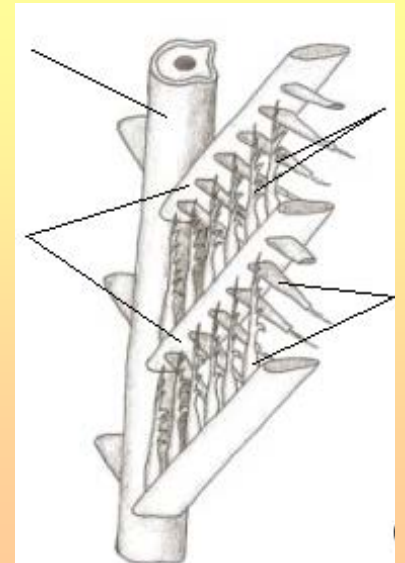
letky

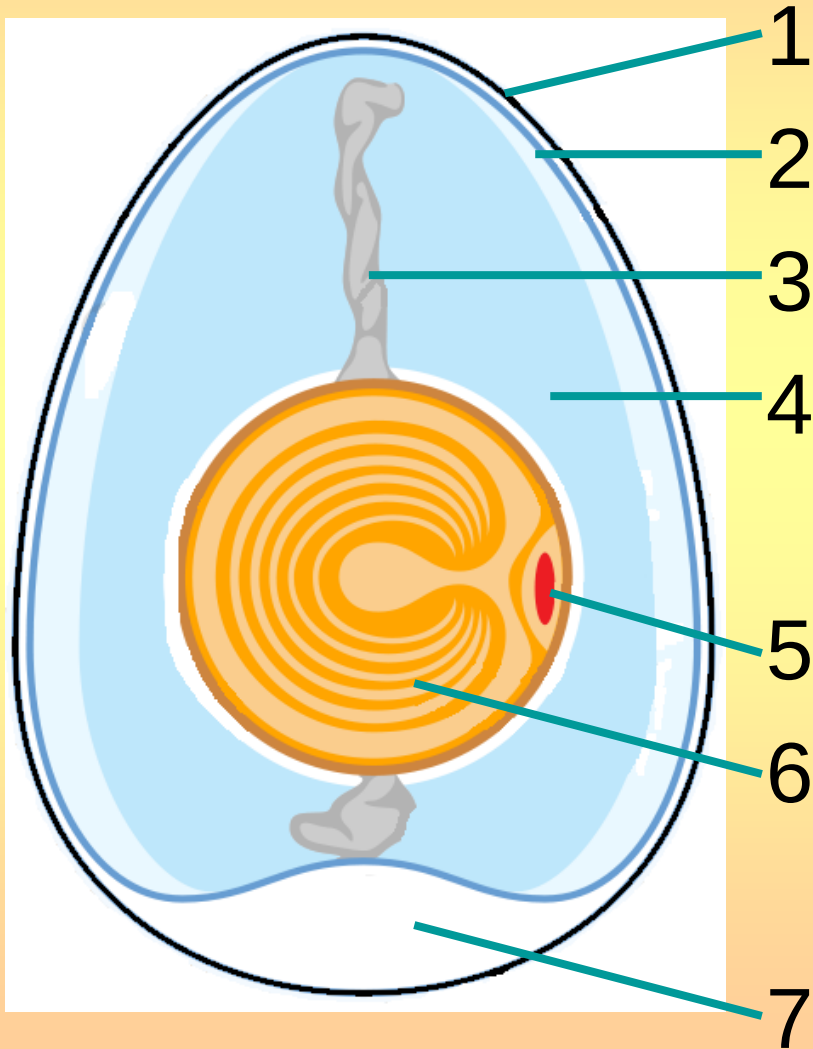
rýdovací pera

Stavba ptačího vejce - opakování

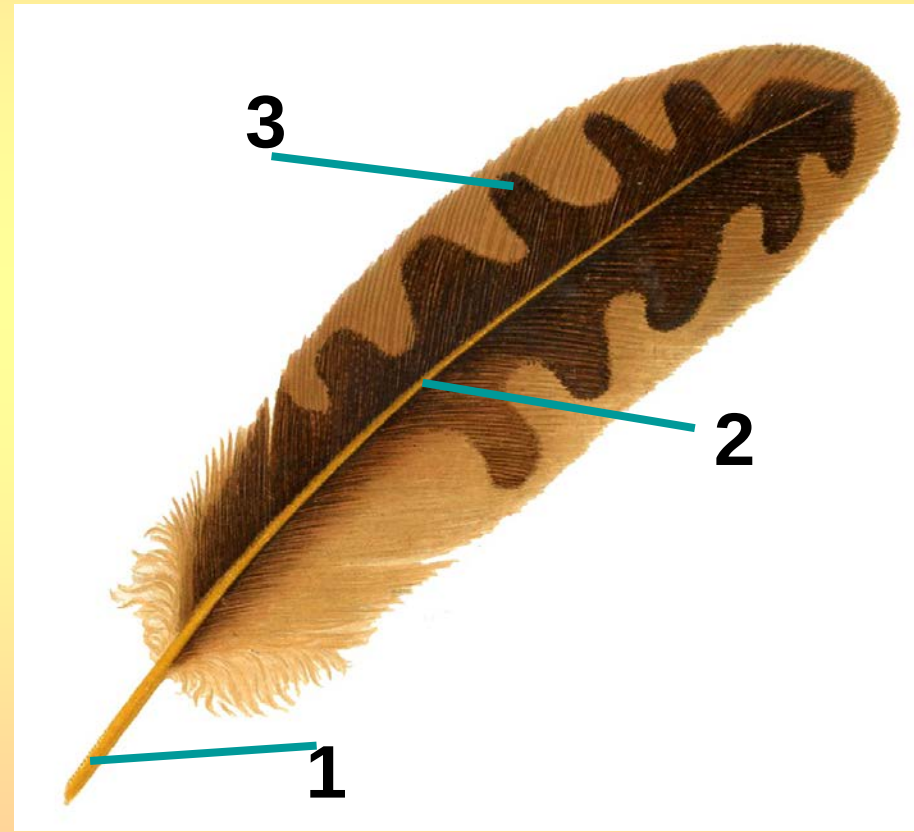

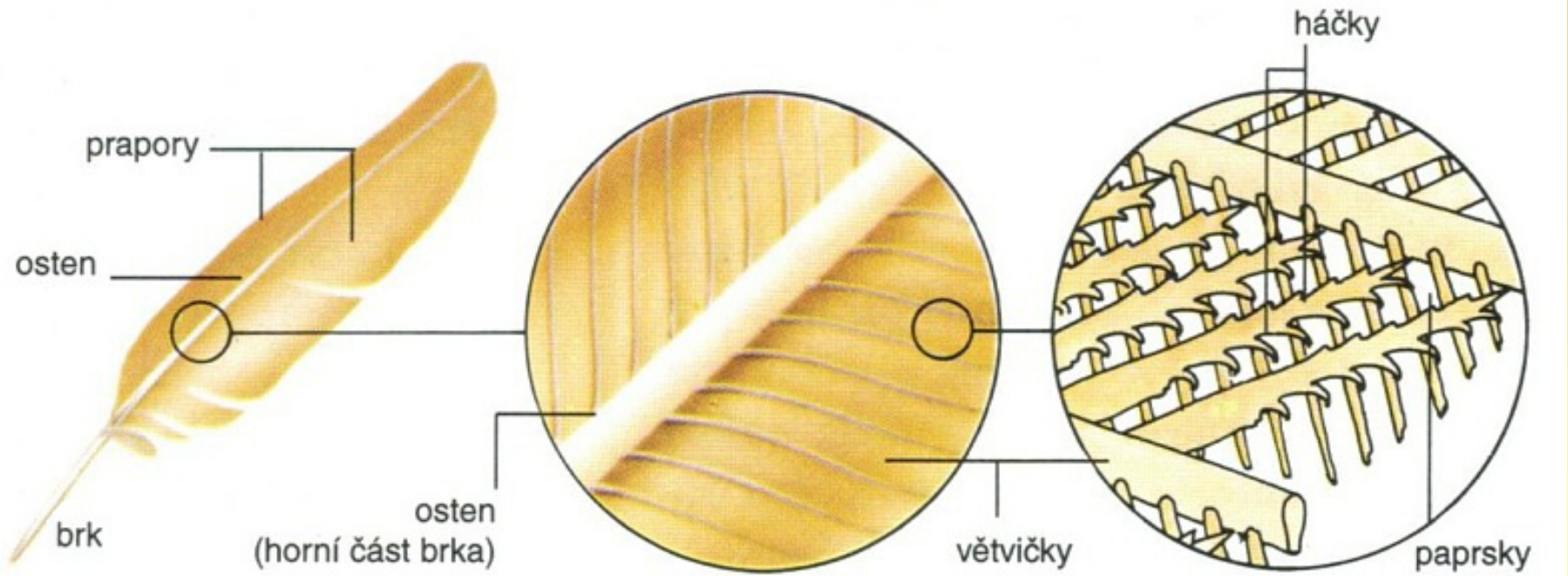

A

B

DETAIL STAVBY PERA

